

De Origine
DOMINII
 ET
 SERVITVTIS
 THESES JURIDICÆ,

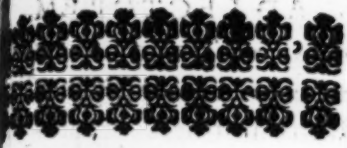
Quas **Xl^o. Julii** in Comi-
 tiis Juridicis sub Præsi-
 dio Amplissimi Viri Ri-
 CHARDI ZOUCHÆI ventilan-
 das & propugnandas palàm
 proposuerat

J. JONES LL. D. S. C. M.

OXONIÆ,
 excudebat H. H. impensis R. DAVIS
 Anno 1660.

1700
1701
1702
1703
1704
1705
1706
1707
1708
1709
1710
1711
1712
1713
1714
1715
1716
1717
1718
1719
1720
1721
1722
1723
1724
1725
1726
1727
1728
1729
1730
1731
1732
1733
1734
1735
1736
1737
1738
1739
1740
1741
1742
1743
1744
1745
1746
1747
1748
1749
1750
1751
1752
1753
1754
1755
1756
1757
1758
1759
1760
1761
1762
1763
1764
1765
1766
1767
1768
1769
1770
1771
1772
1773
1774
1775
1776
1777
1778
1779
1780
1781
1782
1783
1784
1785
1786
1787
1788
1789
1790
1791
1792
1793
1794
1795
1796
1797
1798
1799
1800

AM
ali
ven
ora
mun
gr
del
qu
no
pa
con
ter
fio

AMICE LECTOR,

Non te morantur diffi-
ciles nugæ, quas ex vo-
calis *Customis* contortis Critici
venantur, easque tanquam
oracula *literato orbi* expo-
nunt: At hic prima *Dominii*
et *Servitutis* elementa pe-
destri stylo depingimus ;
quod licet uberrima messis
nostrâ falce resecanda veniat,
paucos tamen manipulos in-
cor *Theses digestos* tibi liben-
ter offerimus, quas sub Præ-
sidio Amplissimi Viri Ri-

*

AD LECTOREM.

CHARDI ZOUCHEI in Co-
mitiis Oxoniensium æstiva-
libus sustinere paratus fue-
ram. Itaque hæc, pro mo-
re exterarum Academiarum,
prelo committi permisi,
non quòd præclari Ingenii
fœtus ostentarem, sed ut Ju-
ris Studiosi (quibuscum pe-
dem conferre in Scholâ Juris
prudentiæ consuetum est)
habeant, contra quas insur-
gant. Uti Aquila pullorum
acies ad Solem tentat, ita A-
cademia Oxoniensis Novi-
tios suos luci hominum ex-
ponit, ut in publico Juris
conventu appareat, quantum
valeant humeri, quid ferre re-
cusent. Arma itaque ad nos
contra

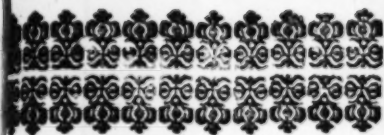
AD LECTOREM

Contra hostilem impetum
uniendum sumplimus,
qualia Romani olim in ter-
rore Gallico) i. e. *tumultua-*
ria; Certi fuimus sub *Ajacis*
nostri clypeo ad ictus evitan-
dos quandóque latitasse. In-
terim tela machinaique in
calce Thesium enumeravi-
mus, quibus ex adversis Ca-
stris militantes nostras The-
ses impetunt; insuper *quo Fu-*
*re ratione*ve Argumentorum
vires, eorumque conatus e-
ludi possint, ultimò ostendi-
mus. Obiter monendum du-
xi, (quod serò deprehendi-
mus) CL. ZOUCHÆ argu-
menta aliquot in hanc quæ-
stionem arietantia, mirum in
modum

AD LECTOREM.

modum cum nostris coinci-
disse. At nemini mirum vi-
deatur, cum ambo iisdem li-
bris versati, iisdemque ca-
stris dimicaturi, *leges* ad qua-
stionem facientes eâdem me-
thodo enarravimus. Porro
animadvertat *Lector*, ne quis
nos *plagii* temerariò insimu-
let, nostras qualescunque
lucubrationes lucem vidisse
antequam *Classes Quaestio-*
num C L. viri prelo commit-
terentur. Vale.

THESES Conjun-
tissimi Fratris, *De Origine*
Dominii.

Cesserat in proprias quòd rerum machina classes,

Debetur Studiis hoc, Straginata, tuis.

Nescia adhuc Domini, vel queis sub jure veniret:

Unica belliferi prædæque causa mali.

In rebus Dominos tribuis, causasque fruendi:

Et Martem properas vincere lire fori.

Quod prius ense, meum jam vendico jure: per orbem

Signa gerit Domini propria quodque sui.

Gorgone depositâ jam præfert *Pallas* Olivam:

Spreta jacet calamo sævior hasta tuo.

Illicita extorques violentis arma Tyrannis,

Imponens animis mitia regna suis.

Pastor oves, Mercator opes, colit arva colonus:

Gaudet & Aoniis turba *Novæ* locis.

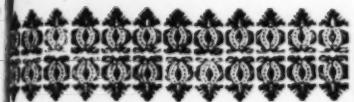
Quos

Quos dat (Juristâ distant) longior usus:
Munere pro tanto redde, *Novena*, sonos.
Cœligena expositis mundum lex protegit ulnis:
Gloria Juridicæ celsior orbe rogæ est.

*Raptim dabam ex
Adibus nostris in
regione Cæreticâ
4to. Calend. Apri-
lis. 1662.*

J. JONES Armig.

DE DOMINIO ACQVIRENDO,

SEU,

AN DOMINIUM SEM-
per incipiat à Possessione?

THESIS I.

Natura dedit omnia
omnibus, hoc est,
commune & in-
divisum (ut cum
Justiniano loquar) cunctis pa-
trimonium ; ex quo cuivis
suevit ad suos usus arripe-
re quod vellet, & quæ po-
terant consumi consumere.

Fructus enim è terrâ sponte nati,
nullâ tunc humanæ industriæ habi-

* *Lib. 43.*
Grotius de
jure & c. l. 2.
c. 2. p. 101.
Felden. An-
not. p. 93.
Hobbius de
Cive, c. 1.
Art. 10.

tâ ratione, primo occupanti cedunt; Illósque ei eripere alter nisi per injuriam non potest : sic manifestam injuriam commisisse videtur, * qui quendam è sede, quam in communi Theatro primus occupabat, deturbaret. Hujus communis

simplicitas inter Scenitas
 * Cicer. 3. de Arabes ^{Ausēōis}, & vagabundam Tatarorum gentem adhuc retinetur, ubi pascua, fruges, &c. promiscuo usu habentur. Maximè elucet in populo Americano; ubi gens rara, in tam vasto terræ tractu pro ingenio suo oberans, *Fure omnium universali* gaudet, quod apud illos instar *proprietatis* habetur. Hujus originarii juris vestigia adhuc inter nos vigent; præfertim in iis rebus quæ *Nullius* censu reponuntur, Quales sunt (asserente *Nerva*,) volucres cœli, pisces maris, feræ terrestres : item gemmæ, lapilli, qui juxta littus maris

1. D. l. i. in leguntur, vel Margaritæ,
 prin. quæ ex conchyis marinis eliciuntur,

antur, Insulæ nuper enatæ; de-
quò spolia hostibus capta jure gen-
um eorum fiunt, qui primi in illa
genus injecerint.

II.

Ista rerum communitas crescen-
ti hostium multitudine, quasi gra-
tis paci, paulatim aboleri cœpit.
Nam *Noachida* fixas sedes, sorte pa-
terna (ut volunt Ebræi & Arabes)
designatas, sibi quærebant; Júsque
sui & sui, cogente ad id necessitate,
tacito consensu sancierunt, cum
illis illud Commune, quod quisque
in naturali statu in omnia sibi arro-
gabat, nullius erat usus: nam eo-
dem jure quo quis invadit, parili
vicinus resistit. Inde perpetuæ li-
tes, bellumque inter vicinos nasce-
batur: quare ut res ad *Concordiam*
et *Pacis* statum revocaretur, Gentes
initis inter se pactis consenserunt,
ut qui rem *mobilem* loco moveat,
vel manu apprehendat, aut *immobi-*
lem primò occupârit, *Dominus*, seu

possessor habeatur. Quæ conjunctio corporis ad corpus possessionis jus unicuique creat. Possidet enim (à Pos seu posse sedere deducunt Grammaticorum filii) qui sedium

^a D. l. 1^a. ponendarum causâ rei ^a vacanti institit. Ex hac *Corporali detentione* oritur Dominium, quod est jus fruendi, utendi re occupatâ.: cum possessio fit Dominii radix, & uti possessio est inchoatum dominium, ita dominium est possessio sine omni impedimento retenta. Quare cum Possessio sit Dominii radix, & eadem sint causæ utriusque, & neutrum ab altero (talis est natura reatorum) facile sejungi possit; de possessione, tum acquirenda, tum amittendâ, Tria nobis veniunt notanda. 1. Quid & quotuplex sit possessio, quotuplex Dominium. 2. Quot sint modi vel causæ justæ et plenæ possessionis. 3. Quibus casibus Dominium sine possessione acquiri possit.

III.

Possessio est (ut verbis utar
Theophili Στοιχείων τῶν ἐργατικῶν ἐπιστολῶν,
e. detentio rei corporalis, aliis
possessoribus vacuæ, in commercio
existentis, cum animo sibi habendi.

[Est detentio] seu, ut habet glossa
Philoxeni, detentatio, ^b quæ

modum factum & quasi ^{b l. 3. in pr. §.}

meram rerum apprehen- ^{ex contract.}

sionem denotat: hujusmo- ^{ff. eod. 3. ab}

di detentatores διατετοχῶς, ^{host. §. ult. l.}

seu incubatores, vocant, te- ^{5. ff. de im-}

stibus *Servio*, et *Plauto*. In- ^{penf. in rem}

dè est quod, in instrumen- ^{dot. fact.}

torum formulis, *Habere* respicit

solam *detentionem*, *Possidere* perti-

net ad eum, qui habet animum rem

habendi, *Tenere corporalem* posses-

sionem denotat: tenet enim is

qui corpore insistit, etiamsi non

possideat. [Rei Corporalis] si ver-

bi sequamur Etymologiam *rerum*

immobilium propriè esset *possessio*, in

quibus aut pedum aut sedium ratio

haberi

haberi possit: verius est tamen et mobilia possideri, quum ea occupatione quæramus. At *res incorporea*, quales sunt servitutes, quia prehendi nequeunt, ne possideri quidem dicuntur, inquit *Paulus*: *Incorporales enim res* (ut ait *Casus*) traditionem et usucapionem non recipere manifestum est. [In commercio existentis] quia, quæ extra commercium nostrum ponuntur inter peculia nostra recenseri nequeunt: quandoque prohibet ipsa natura,^b in

^b l. qui uni- agris et fundis à mari vel
vers. 30. §. flumine occupatis; ^c Ali-
item. l. quod quando juris dispositio, in
mari 14. par. rebus *Sacris, Sanctis, Reli-*
2. eod. *giosis, Publicis*, et homine
^c l. Si inter- libero, ^d qui nihilominus, ab
stipul. 83. §. ignorante, bonâ fide pro
sacrum. ff. de servo possideri possit.
verb. obl.

^d D. l. 1. §. sed & per eum. l. 4. ff. hic. l. acquir. 10.
§. idem placet. ff. de acquir. rer. dom.

IV.

Quotuplex Rerum Dominia acquiruntur vel Naturaliter, vel Civiliter:

ACQUIRENDO. 7

Naturaliter, per occupationē
 rerū, quæ sunt *Nullius*, (de quibus
 agimus in 1^a Thesi;) vel *Alterius*,
 utque vel *vi*, *clām*, vel *precario*. *Vi*,
 quando hostili more alterius di-
 visionem invadimus; *Clām*, quando
 vicini bona clanculūm furripimus;
Precario, sic *Creditor*, qui rem sibi
 oppignoratam tenet, et pariter Co-
 lonus. Uterque cum *Domini* civi-
 lis opinionem non habeat, *possessione*
 tantum *naturali* præditus sit. Ci-
 viliter acquiruntur res ipso *Jure*,
 vel *facto* hominis. Ipso *jure*; Quædā
 absq; traditione, et possessionis ap-
 prehensione, & absq; omni tēporis
 adminiculo, uti res hæreditariæ &
legata, qd constat ex *LL. 12. Tabb.*
 Quædā justī seculi accedente admi-
 niculo, uti servitutes. *Facto hominis*
 res civiliter acquiritur, si dominium
 à vero domino vacuæ possessionis
 traditione in alium transferatur. Il-
 læque duplex, *Vera*, quando res
 mobilis vel immobilis manu quasi
 apprehenditur. *Ficta* seu *civilis*,

eaque vel naturali propior, quando res ipsa custodiæ nostræ subicitur;

^c l. 1. §. pen. ^e Sive per longam manum
^{l. quod meo.} traditione, hoc est, oculis &
^{18. §. 2. ff. hic.} affectu, cum quis rei digito
^{l. pec. 79. ff. de} monstratæ vacuum Possessi-
^{Solut.} onem *Tradere* dicitur; ^f Sive
^{l. clavib. 74.} clavium apud horreum vel
^{ff. de cont.} cellam traditione; Sive,
^{empt. d. l. 1.} quando res, ^g quæ ob mag-
^{§. pen. l. quâ} nitudinem loco moveri non
^{ratione 9. §. i-} possit, sub custode appona-
^{tem si quis 6.} tur, & ^h domi nostræ, meo
^{ff. de acq. rer.} jussu deponatur. Possessio
^{dom.} ⁱ l. quarundā secundum *Furis interpreta-*
^{§ 1. ff. hic.} *tionem facta* à naturali plūs
^{l. quod meo} removetur; quando inter
^{18. §. 2. ff. cod.} partes convenit, ut instru-

mentum rerum venditarum, vel donatarum loco, tradatur. Insuper sunt aliæ merè *fições lege sancita*; ut, qui in utero adhuc delitescit, vel qui in acie cæsus, vivere præsumatur. Qui fingendi modus, eosdem juris effectus generat, ac si in rerum naturâ verè extiterit; sic posthumus hæres,

res, licet de Jure non possideat,
ad quoscunque tamen Juris effectus
pro possessore habetur.

V.

Licet dominium à pos- *Quotuplex*
sessione ut plurimum oria- *sit possessio.*
tur, unum tamen sine altero repe-
ritur: dominium enim solo animo
aliquando consistit, possessio pro-
prie adhæsiōe; hæc plus facti ha-
bet, illud Juris; promiscuè usurpan-
tur, easdémq; passionēs habent. Ite-
rum possessio est vel *naturalis*, vel
civilis; Ultraque vel *simplex*, vel
mixta. *Simplex naturalis* dividi po-
test, dupliciter, 1. quod sit talis pro-
pter subjectum, quo sensu servus
Naturaliter obligari dicitur; vel
propter possessionis qualitatem, in
quâ nihil sit, præter jus detinendi:
hæcque vel prorsus *nuda*, *deposi-*
tarii; vel non planè *nuda*, ve-
luti conjugis in re donata. 2. *Sim-*
plex naturalis possessio, vel ha-
bet effectus juris civilis, vel non
habet: ad hanc ultimam *speci-*

ciem refertur possessio *servi*, *deposi-
tarii*, & qui in possessionem, *vi
primi decreti* missus est. Qui ha-
bet effectus juris civilis, re utitur,
Jusque *remediis possessorii* expe-
diendis habet. *Mixta naturalis &
civilis simul* est, quam *jure gentium*
introducendam *jus civile* approbavit,
ad quam instituendam *jus civile*
concurrit. Hæc etiam est duplex:
vel *plena*, cum effectu usucapiendi;
vel *minus plena*, cum effectu expe-
riendi *interdicta possessoria*. Civilis
nuda est, quæ à mero *jure civili* in-
troducenda est: cujusmodi est debi-
toris; Domini in servo fugitivo;
captivi in rebus per servos possessis.
Aliquando accidit, ut possessio cre-
ditoris *Naturalis* dicatur, quia caret
effectu usucapiendi; *Civilis*, quia
rei vindicationem hypothecariam,
& *interdicta possessoria* creditor
habet: pari *jure* conjugis possessio
in re donatâ, *Naturalis* dicitur, quia
caret titulo; *Civilis*, quia ejus no-
mine *interdictis possessorii* defen-
ditur, & recuperatur.

VI.

Quibus modis (inquit Pau- De amitten-
as) adquirimus, iisdem in da Possessione.
contrarium actis amittimus: Ut igi-
 tur nulla possessio acquiri, nisi ani-
 mo, & corpore potest; ita nulla
 amitti, nisi in quâ utrûmque in con-
 trarium actum^a, Quam re-
 gulam multas pati excepti-
 ones Interpretes, tum Græ-
 ci, tum Latini uno ore fa-
 rentur; eo fine particulam
 ferè additam autumant, quia
 animo solo amittitur possessio.
 Ut si in fundo sis corpore, &
 tu nolis eum possidere, proti-
 nus amittes possessionem.
 Occurrit hic *Cuiacius*. Si
 amissio incipiat ab animo,
 corpus non requiritur; sin à corpo-
 re, utrûmque requiri. Alii^c con-
 tendunt animo solo
 principaliter, corpo. Cõt. 1. disp. 11. *Cervin.*
 re autem per conse- *Enar. Cod. l. 7. tit. 32.*
 quentiam acquiri; dum animi amif-
 sio

^aPaul. l. 65,

ad edict. l.

quemad. 8. de

adquirend.

possess.

^bl. 3. §. 6. de

acqu. possess.

l. si quis vi,

17. §. 1. ff.

eod.

^cv. Don. 5. Com. c. 14.

fio corporis quoque amissionem se-
cum trahat. Dicerem potius cum
Gothofredo, in se & respectu amit-
tentis animo solo amitti possessio-
nem. At si de iusta alterius usuca-
pione quærat, utroque juxta o-
pus est. Nam usucapio legitimè
a l. 25. de u- non procedit, nisi utroque
sucap.

a concurrente, & corpore
quoque derelictâ possessione. Sic
quando animum amittendi *verbis*
vel *factis* enunciamus, volentes
dicimur amittere. Sunt alii modi
etiam invitò facultatem amittendi.
1º. Ob conditionem rei, quando
cœpit esse extra commercium: sive

b d. l. 3. §. La: à natura; ut si fundus b à
leo. 17 l. qui u- mari vel à flumine per lon-
nivers. 3º § 3. gius tempus obruatur; seu
ff. eodem. jure, si res c sacra, religiosa
et l. qui univer. facta; seu quando res in ali-
3º § 1. am speciem d sit translata, ut
d l. qui univer. si ex lana vestimentum, ex
3º § 1. Conat. lapidibus ædificium factum:
l. 3. Com. Fur. sin verò utraq; in suâ es-
Civ c 9. num. 9. sentiâ persistat, licet ad aliam spe-
ciem

tem sit redacta, uti gemma in an-
ulo inclusa, emblemata phialis
aut lancibus juncta, utriusque spe-
iei tenetur possessio. 2º. Ex per-
sona possessori; ut quando
hostium a potestatem per- al. cum hered.
venit seu servus bona fide 23. § 1. ff. hic
l. deniq. 19. ff.
possessus, seu mortuus. ex quibus causa
major.
3º. Ob factum nostrum res
naturaliter teneri desinit; sic domi-
nus, vel servus hæreditarius rem
mobilem, vel Soli possessam,
elocavit, pignori vel pre- b l. ci à quo
21. l. non solum
33. §. Si rem §.
ff. de usurp. cum
usucap.
cario tradidit. 4º Vi ex- c l. § ff. cod. l. 1.
§ 1. & 2, ff. de
vi &c.
ternâ tenendi facultas au- d. l. 3. Par. si
quis. 8. l. Esti
nolit. 7. l. Si il
quod 25. par. ult.
ff. hic.
fertur, quando de rei im- e l. 3. Par. Ner-
va 13. l. Pomp.
13. in prin. ff.
cod.
mobilis c possessione deji-
cimur; aut vim d metuen-
tes sponte recedimus: res
mobiles perdimus, si no-
bis vi vel clanculum sur-
reptæ; si pecus ita c aber-
raverit, ut nequeat reperiri;
si vas in flumen inciderit;
si mansuefactæ, aut feræ ex
caveis, piscinis, vivariis, columba-
riis,

14 DE DOMINIO

riis, aviariis, prehensionem nostram effugerint, & redeundi animi

^b D. l. 3. *item* ^b consuetudinem *abjecerint.* Alia est ratio *in servo, utpote, qui animam*

& ratione præditus sit: licet enim domini potestatem effugerit, nec is sciat, ubi sit; tamen possidetur, cum dominum possessione *facto suo* privare non possit.

VII.

^a l. in re. 91. c. Cum quisque ^a sit rei suæ moderator et arbiter, &

^b l. quâ ratio. quum postulat ut voluntas ^b rem suam in alium *domini,* transferentis, omnibus rata *habeatur: ad* cuius translationis solennitatem quatuor causarum genera concurrere solent.

1°. Causa *domini* efficiens est animus utriusque contrahentis concurrens et consentiens. 2°. Materialis, *res* de quâ fit conventio. 3°. Formalis, traditio et prehensio vacuæ possessionis. 4°. Finis, *emolumentum.*

nolumentum, quo vitæ præfidi-
 um paratur. † Quod ad causam <sup>† Cani-
sa effi-
ciens.</sup> efficientem attinet, ex parte dantis
 requiritur, ut sciat rem suam esse,
 quam transferre cogitat: nemo e-
 nim, qui in dominio rei suæ errans
 eam pro aliena tradit, hoc animo
 est, ut eam transferat. 2.º Vo- <sup>c. l. si procur.
35. ff. de acq. rer.
dominio et arg.
l. si per error.</sup> luntas et affectus ex parte
 accipientis concordare de- <sup>15. ff. de ju-
ris d.</sup> bet cum animo dantis: nam
 si ego deponam apud te pe-
 cuniam, tu quasi mutuam accipias,
 aut è converso, non transfertur
 dominium; quoniam non concurrit
 affectus ex utrâque parte contra-
 hentium, qui ad translationem do-
 minii requiritur: sin causa domini
 transferendi utrîque subsit; p. si
 fundum tibi tradam, tanquam à
 me debitum ex testamento, Tu,
 quasi ex stipulatu debitum acci-
 pias; vel si ego donandi animo pe-
 cuniam tradam, tu eam accipias
 quasi creditam, cùm ex utrâque
 causâ id pariter agatur, ut domini-
 um

um transferatur, puto traditionem
 efficacem esse, dominiúmque in
 á l. cum corp. 36. accipientem transire, prout
 ff. de acq. rer. specialiter definit^a *Julianus*.

VIII.

*Causa materia-
 lia.*

Neque nudum pactum,
 néque nuda traditio (inquit
Paulus) transfert dominium, nisi
 justa causa præcesserit, quam sci-
 entia gratiâ jam voco materia-
 lem. Estque Permutatio, Emptio,
 Venditio, Donatio inter Vivos,
 Donatio propter Nuptias, Dona-
 tio Causâ mortis, Cessio in jure.
 Quod ad Permutationem attinet.
 Antiquitus unusquisque res suas
 quibus abundabat, boni viri arbi-
 trio æstimatas vicino contulit, qui
 compensationis loco, rem suam,
 quæ alteri defuit, ultrò dabat; sic
 utérque mutua necessitati prospici-
 ebat. Ex quo permutationis
 genere (quod Græci ἀποστροφή,
 Galli *Troq* vocant) commerci-
 um illud, quod inter Mercatores
 colitur

olitur, originem duxit. Hujus in-
numera exempla ^a*Salmasius* (quem ^{a l. de}
insulas) congeffit. Sit mihi instar ^{usur.}
omnium *Homerus*; qui memoriae ^{6.13.}

prodidit, Achivorum exercitum
innum, quod è Lemno insulâ adve-
hebatur, ære, ferro, tergoribus,
cæcis, mancipiis sibi comparâsse.

ἔσθ' ἐν ἄρ' οἰνίζοντο κερκομόωντες Ἀχαιοὶ
ἄλλοι μὲν χαλκῷ, ἄλλοι δ' αἰθωνίᾳ στήθεσσι,
ἄλλοι γ' ἔνθα ὄρε, ἄλλοι δ' αὐτοῖσι βίβρασι,
ἄλλοι δ' ἀνδ' ἐκπύδισιν. *Iliad. 7.*

Similiter *Laertes* quasi *Eu-* *Odyss. l. 1. circa*
yclea pretium viginti bo- *finem.*

res offerebat. Idem Poeta *Iliad. 6.*

arma *Glauci* & *Diomedis* pretio
æstimans, dicit, illum ἐκτόμοισι,

hunc ἐννεαίοισι habuisse. *Homeri* au-

toritate fretus Schola *Cassii* & *Sa-*
lini statuit istud permutationis

genus propriè dici Emptionem.

Ac ista species permutationis vete-
ribus nota (nequicquam reclaman-

te *Salmasio*) est ab emptione & ^{v. l.}
permutatione planè diversa; quia ^{lun.}
^{datū.}

in

in permutatione non constat, uter
Emptor, uter Venditor sit; utrum
pretium, utrum merx. Ratio non
patitur, ut dicamus rem utrâmq;

^a l. 1. Par. 1. in veniisse, & ^a pretii nomine
fin. hoc ius l. 1. de datam. Deinde Venditor
ver. perm.

non cogitur rem Emptoris
facere, sed sufficit ei ob evicti-
onem se obligare, possessionem
tradere, & purgari dolo malo. Itâ-
que si res evicta non sit, nihil ven-
ditorem debere. At in permutati-
one utrâmq; rem accipientis fieri
debere; ideòque rem alienam

^b D. l. 1. pr. dantem nullam contrahere
junct. Par. 3. permutationem. Porro in
emptione ex nudâ contrahenti-
um voluntate obligatio nascitur,

^c Par. 2. ejusl. in permutatione res de-
Gong. l. 2. C. eod. mum tradita initium obli-
gationi præbet. Talis fuit
1. pen. C. de *Proculi & Nerva* sententia,
ver. perm. Pau- quæ usque ad tempora
lus in D. l. 1. de
ver. perm. Cæsarum invaluit, quam
suis sanctionibus postea compro-
bârunt.

IX.

Cùm difficile videbatur (inquit
 ulus) in rebus commutandis
 qualem in aliquâ propor- *a l. i. hoc tit. &*
 tione rerum æstimationem *hujus loci.*
 venire; neque semper concurre-
 re, ut quod alter desideraret, al-
 ter haberet: coeperunt æs, argen-
 tum, & aurum signare, quo expen-
 so, aut numerato, unusquisque res
 sibi necessarias comparabat; quod
 genus Commerci, Emptio & Ven-
 ditio appellatur. In quibus tria re-
 quiruntur: 1°. Res, sive in natura
 existens, sive futura sit, uti partus
 nondum editi, vel pisces & aves
 captandi spes certo preti venun-
 data; quæ venditio dum taci-
 tam quandam conditionem ineat,
 jure valet. 2°. Consensus *b l. i. Par. ult.*
 partium, (est enim de gene- *in pri. l. i. de*
 re obligationum) qui tam *Cond. & De-*
monf.
 de corpore, quàm empti-
 one, vel pretio, invalescit. 3° Pre-
 tium, seu pecunia numerata: Em-
 ptor

ptor enim non aliter fit dominus quam soluto pretio, aut venditori fide habitâ de pretio. Aliquando Arrha, quasi solutionis pars, firmandi contractus gratiâ datur; quâ semel præstitâ, non licet uni invito altero, etiam cum amissione Arrharum, ab Emptione discedere: imò, quamvis Venditor duplicatas restituat, ut vulgò fertur apud DD. Uti Emptor nummos, quos pretii nomine præstat, venditoris facere cogitur; ita venditor vacuum tantum rei possessionem tradere tenetur: quæ res, si venditor dominus fuerit, facit & emptorem dominum; si non fuerit, *Eviictionis* tantum venditorem obligat.

c l. 11. par. 2.
l. Servus. 30.
de act. Empt. l.
Si ita 25. par.
1. sit. 1. de rer.
perm.

Quæritur, utrum Venditor, si potestatem tradendi habeat, rem præcisè tradere teneatur, an offerendo solutionem ejus, quod Emptoris interest, defungi possit? Respondeo,

à de in lit. Jur. contra sententias^d Duareni,
3. 12. ^eDonelli,

ninus ^a Donelli, ^b Bachovi, ex rei ^a ad. D. l. 4. C.
 ditoriquitate; ut emptor pre- ^{de act. empt.}
 andoam solvere tenetur, ita ^b 18. ^{vol. 1. disp.} ^{1. bes. 2.}
 fir- venditor rem tradere. Nam ini-
 quāum videtur, ut propter fraudem
 invi- venditoris fidem conventionis ad-
 Ar- mplere, cūm potest, recusantis,
 lere: Emptor probationi difficillimæ,
 ratasius quod interest, incumbat; quod
 pudexiguam ^c summam ple- ^c l. ult. de stip.
 uosumque deducitur. 2°. Lex ^{præto.}
 orisuna apertè venditorem ^d l. bona fides
 amcompellit rem tradere, al- ^{50. l. si quis 46.}
 lerevera venditionem adimple- ^{de act. Empt. l.}
 do- re: aliud autem est im- ^{cons. 17. c. de}
 do- plere contractum, aliud id, quod ^{fid. iust.}
 in- interest, præstare. 3°. *Iustinia-*
 at- *rus* expressè ait, Emptione perfe-
 or, ctâ, & pretium omnimodo solven-
 a- dum, & rem tradendam esse.
 re 4°. Non posset Venditor rem ven-
 a- ditam, quam tradere potest, non
 tradere, modò pati velit se con-
 demnari in id quod Emptoris in-
 terest: non tradens, aut facultatem
 tradendi sibi adimens, dicitur tran-
 gere,

a l. 6. de har. gere, rumpere contractus
 vend. l. 10. C. de a fidem.
 aff. Empt.

X.

Donatio sim-
 plex, seu inter
 vivos.

b l. 1. 1. de Don.
 l. Senatus. 35.
 par. 1. mors. ca.
 don.

c l. 2. 1. 12. l.
 cum qui 22. ad.

Donatio quando accipitur
 pro doni datione, ut simul
 causam tradendi, & ipsam
 traditionem includat, est
 alius modus acquirendi do-
 minii: sin verò *Metonymi*.
 cè c accipitur pro conven-
 tione de dando, (uti cum quis dona-
 tionis causâ aliquid promittat, &
 hâc ratione non dominium, sed ob-
 ligationem parit) rationem con-
 tractus & tituli habet. In om-
 ni conventionem mutuum consen-
 sum intervenire oportet; cum Do-
 nator (si sit donatio inter vivos)
 voluntatem suam verbis in pra-
 dl. sens, non in futurum d conceptis
 22. declarare tenetur, & Donatorius
 D. l. eam gratam & ratam haberi debet:
 35. nihil enim videtur datum, quod
 non est acceptum. Unde vetus in-
 terpres ad ista verba Comici, *Das*
est

decem Talenta, accipio: nisi (in-
 tit) dixisset; accipio, dos non esset.
 licet nudum pactum e do- e l. Siquis ar-
 tionis obligationem in- gen. 35. G. hoc
 ducit; tamen non perfici-
 tur donatio absque traditione &
 restatione rei donatæ: quod
 tum jure Gentium, tum jure
 Civili comprobatur. Do- f l. i. par. cum
 tio propriè ipsam tran- dicimus ff. hic
 sitionem rei significat, & potest
 iam incipere statim à traditione;
 & perfici citra conventionem præ-
 edentem, aut conventionem quâ
 perfici dicitur: quatenus ea Dona-
 tionem adstringit necessitate traditi-
 onis, Donatorioq; in eam rem com-
 parata est in personam actio. Non
 nudo consensu (prout volunt ali-
 qui ex mente Justiniani) perfici-
 tur donatio, neq; nudo pacto trans-
 fertur dominium; cùm sit penes
 Donatorem donum verbis tantum
 promissum, ex causâ forsan ingra-
 titudinis, revocare.

XI.

*Donatio propter
nuptias.*

Alia est translationis do-
minii causa, viz: per *donati-
ones*, ut vocant, *sponsalicias*; quan-
do Sponsus aliquid in Sponsam,
vel è contrà, liberalitatis vel sum-
mi affectus gratiâ ante nuptias
conferebat: quod ante *Constantinien-
tempora* (licet nuptiæ non sunt
secutæ) ad donatorem reverti

^a d. l. Sect. 1. l. 8.

cum aliquot seqq.

C. d. l. 11.

^a nefas videbatur. Ab illo
enim postea decernitur, ut
donatio inter Sponsum &

Sponsam tacitam futurarum nupti-

^b l. cum veter.

15. C. eod. l. 11.

arum ^b conditionem secum
trahat. Quare, si pereum

eâmve steterit, quo minus nuptiæ
sequerentur, *Donatori* aut *Donatrici*
condictio daretur ob causam dati,
causâ non secutâ. Sin mors alter-
utrius spem sustulisset, Sponsa,
integrum, quod donatum erat,

^c l. Si à Spon-
so. 16. C. eod.

repetebat, Sponsus di-
midiam tantum partem,
^c præsertim, si osculum in-
terveniebat;

erveniebat; nam qui osculum ac-
cipit, quasi maritus fit, *maritus*
im (ut ait Fabius) *osculo putatur*. Dea
clim.
279.
Hinc constat hujusmodi ante nu-
tias *donationes*, nisi nuptiæ secu-
z fuerint, dominium transferre
non posse. Illa enim *Donatio* nihil
aliud operatur, quàm ut *dos* muli-
tini sit cautior; ponitque in bonis
mariti *specialis Hypotheca* seu *pi-*
oris *jus*. Sunt aliæ etiam *donati-*
ones, quas Justinianus vocat *pro-*
pter nuptias, Græci *ἀνδρικότων*; eò
quod *bonis* dotalibus seu *parapher-*
is respondent: in quas uxor non
plenum dominium, sed limitatum
quoddam jus consequitur. 1°. Pi-
gnoris loco pro dote cedit, & taci-
tam a hypothecam uxori a *Sal. in l. si*
in omnibus bonis mariti *Constante. C.*
introducitur. 2°. *Donatio*, *matre. Sol.*
tum ratione quantitatis, tum pa-
rtium, æqualis doti esse debet;
quam uxor in omnem mortis even-
tum detinet, imò constante adhuc
matrimonio: ut si maritus ad ino-

piam redigatur, uxor ex pacto jus exigendi donationem propter nuptias habeat. At rei propter nuptias donata plenum dominium non transit ad uxorem. 1°. Quia citra traditionem dominium non transfertur, ut inferius patebit; cum maritus rem uxori suæ tradere non possit. 2°. Pari ratione, quæ Ju-

b l. 30. c. de Justinianus mariti dominium
Fur. dotis. in dote infirmavit, tanto

minus donationis hujus dominium Uxori erit asserendum. 3°. Hujus effectus, ut jus pignoris & proportionata ad dotem lucra mulier consequatur, non videtur esse habilis causa transferendi domini. 4°. Si mulier harum rerum Domina efficitur, prorsus absurdè facit Justinianus, quòd jus pignoris mulieri in his constituit; item quòd harum rerum alienationem & op-pignorationem marito interdicit. 5°. Cum onera matrimonii maritus solus sustineat, æquum postulat, ut rerum donatarum usus fru-

ctus

ius ipse percipiat. Ex parte mu-
 lieris intervenit *dos*, ad onera ma-
 trimonii melius sustentanda: cujus
 fructus maritus solus (utpote *Ju-
 ris Civilis fictione Dominus*) perci-
 pit, vindicat, defendit, & omnia,
 quæ domini in rebus suis agere so-
 lent, in rebus dotalibus agit; Uxor
 etiam (constante matrimonio) *Na-
 turale* quoddam, non pro partibus,
 sed in solidum *dominium* obtinet;
 & soluto matrimonio habet jus
 repetendi res suas, præsertim in
 iis quæ numero, pondere, &
 mensurâ constant, si extent; si non,
 aliterum, prout æstimatæ sunt *Pre-
 tium*: totum enim periculum ad
 maritum spectabat. Hæreditates
 verò & feuda uxori in *integrum*
 restituantur: unde apparet uxorem
 plenum dominium dotis in mari-
 tum non transtulisse, sed tantum
 usum fructum, vel *actionem evi-
 ctionis* solum dedisse.

XII.

Propter mortem, Alia est causa transferen-
seu delegatis. di domini per donationem,

causâ mortis; quando Donator, me-

Obrecht, di Ho lo- tu mortis imminētis &
60 num. 12. periculi, in alterum præ-

sentem rem aliquam eo animo
 confert, ut morte secutâ ejus sit.

Ad quam tria requiruntur. 1°. Ex-
 pressa mortis vel periculi mentio,

a l. mortis. 31. l. citra quam ^a propria do-
Seja. 42. par. natio & simplex præsu-
fin ff. eod. mitur. 2°. Quinque testi-

b l. fin. hic. l. ult. um præsentia, ^but in omni
Sup. de Codic. voluntate. 3°. Præsentia

Donantis & Donatarii; nam si
 fiat Absenti *fidei commissum* po-
 tius habetur, quàm mortis causâ
 donatio: uti ex parte Donatarii
acceptio requiritur; ita ex parte
 donantis rei propriæ sive *translatio*
 sive *stipulatio*. Aliquando nu-
 dum intervenit pactum, idque vel

e l. si quis ar- in *scriptis*, ^cvel sine scri-
gentum 25. sect. pturâ. Omnibus hisce mo-
fin. 1 fin. sup. de dis
donat. 2. hic.

is rei donatæ dominium in Acci-
 dentem transit: si statim fiat, erit
 donatio inter vivos; sin sub con-
 ditione mortis futuræ, tunc *rata*
habebitur, quando impletur con-
 ditio. Quæ conditionalis dona-
 tio non transfert plenum domini-
 um: nam si ullo pacto defecerit
 conditio, puta, si Donator conva-
 lerit, vel Donatarius prior disce-
 dat, vel si graves inimicitie inter
 eos ortæ fuerint, donatio ex toto
 resolvitur. Poterit enim Donator,
 promissorum & juramenti pœni-
 tentiâ ductus, donationem penitus
 revocare. *Legatum* cum hâc *mor-*
tis causâ donatione in multis con-
 venit; in hoc præsertim, quod iis-
 dem donatur, quibus legatur: dif-
 fert in hoc, quod *legari* absenti,
 donari *causâ mortis*, nonnisi *præ-*
senti potest; quippe quod fiat (ut
 prædiximus) plurimum per tra-
 ditionem, cum *legatum* ab Hærede
 præstetur, ejusque dominium, ut
 & aliarum hæreditatum, veteri

duodecim tabularum lege magis acquiratur, quàm *ulla rerum apprehensione*. Habent enim hæredes & legatarii jus vindicationis *ex vi Testamenti*, licet naturalem possessionem non obtineant; nisi dicas *Testatorem* moriendo vacuum suarum rerum possessionem tradere, quod *legalis traditionis* vicem supplet.

XIII.

Cessio in jure.

Alia est transferendi domini causa per Cessionem in jure, quam cives Romani, Latini, Colonarii, Juniani, inter abalienationis species numerabant: cujus solennitatem sic describit Cajus.

Apud magistratum pop. Rom. vel Pratorem is, cui res in Jure ceditur, rem tenens, ita vindicat. HUNC

EGO HOMINEM EX JURE QUIRITIVM MEVM ESSE AIO. Postquam hic vindicaverit, Prætor interrogat eum qui cedit, AN CONTRA VINDICAT; quæ negante,

aut

at tacente, ei, qui vindicaverit,
 ADDICIT, idq; LEGIS
 CRYO vocabatur. Idem modus in
 usufructu, & in corporalibus re-
 bus, licet in corporalibus minus
 frequenter, vindicandis hodie ob-
 tinet: si dominus, auditâ intenti-
 onis actoris, non contra vindicave-
 rit, aut tacuerit, intelligitur cedere,
 Judex actori rem ad- a l. i. D. de eden-
 dit. Sin verò reus in jure do.
 pergat contendere, *Litem contesta-*
ditur, vel (si uti liceat duode-
 cim Tabularum aliorumque vete-
 rum formulâ) Ex jure Cicero pro Mu-
 MANVM CONFRERE. rana. epist. 13.
 Hæc accessio locum obtinet, Agellius l. 20
 c. 9.
 tam in rebus *non Mancipi*,
 quales sunt Elephanti, Cameli,
 aliæque bestię feræ naturæ; tum
 in rebus *Mancipi*, quales servi, &
 quadrupedes domiti item prædia
 in Italico solo, tam rustica, qualis
 est fundus, quàm urbana, qualis
 est domus. Horum dominia trans-
 ferebantur solenni coram Præ-

tore traditione factâ, ad modû imaginariæ venditionis: ^b vindicantes enim libram ære tangentes, injectâ etiam manu, clamabant *HOC MEVM EST*; juxta illud Ovidii, ^c *Et dicam MEA SVNT, injiciamq; manus*. Tum Prætor, alterâ parte tacente, rem illi addicebat. At in vindicatione agri, glebæ è fundo sumptæ, quæ ^d *Vindicia* (teste Festo) dicebantur, ad Prætorem adferebantur; quo facto totum agrum sibi vindicabant. Parili solennitate (glebæ vel virgæ traditione) feudorum dominia inter *Nostrates* transferuntur. Ex hâc consuetudine fluxit ille ^e mos in Regno *Dacia*, ut fundos donatos tradidisse Ecclesiæ Donator videatur, delatâ unâ glebâ in Ecclesiam, & vel altari impositâ, vel traditâ in manum Episcopi, vel alterius Ecclesiæ Prælati.

XIV.

Fuit supra de causâ ma- *Causa formalis.*
 teriali, seu titulo; jam de modo
 acquirendi plenam possessionem
 per traditionem porrò agendum
 est. ^f Nuda convenienti- ^f *Grot. 2 de iur.*
 um voluntas non sufficit *c. 6. & 8.*
 ad dominium (nequicquam recla-
 mante Grotio) transferendum,
 sive in jure naturæ, sive gentium:
 nihil enim *facto nostro* acquiritur,
 nisi quod potestati nostræ & manui
 subjicitur; quod non aliter fit,
 quàm cum Dominus, ^acu- ^a *l. trad. 20. c. de*
 jus potestate res diu man- ^a *pactis l. Si ager*
 sit, eam tradiderit. Cau- ^a *50. de rei vend.*
 tum tamen est jure Civili, ^a *l. quot. l. pen.*
 ut legata & hæreditates absque
 traditione transferantur: ^b *Quin &*
 prædia, Ecclesiis & Civi- ^b *l. us inter par.*
 tatibus annexa, nudis & ^b *1. Cod. de par.*
 solis pactis conferri solent. ^b *Ec.*

Cæterarum rerum dominia, prout
 utcunque jus præscribit, sine tra-
 ditione alienari non possunt. *Tra-*

Translatio quid sit. *ditio est*, autore Theophi-
lo, *Translatio* τὸ μεταφέρειν καὶ μεταφέρειν, quæ
non est traditio reciproca, ut quis
rem tradenti *Pretium* numeret sta-

tim: ^c satis est, si re traditâ
fidem faciat de pretio. Sed
ista Theophili definitio in
multis deficit; ^d potest e-
nim res aliena per multas
manus transire, & tamen
non dicitur verè tradi. Rotundior
videtur illa; *Translatio est possessionis*
datio, seu apprehensio rei, iustâ vo-
luntate ejus, qui rei transferenda
jus habet, factâ: Nam nihil valet
merus rei contactus, & *Asinina*,
quam vocant, *detentio*. In qua
traditione necesse est unum esse
qui det, & alterum qui accipiat:
quorum alteruter si desit, nihil
traditum intelligitur. Item si tra-
ditio sub conditione fiat, non aliter
videtur legitimus actus, quàm si
conditio extiterit; puta, si fundus
meus est: quo certè casu non vide-
tur possessio tradita, si fundus alie-
nus sit.

^e l. quod vendit.
di D. de con-
tra empt.

^d l. 3. G. de act.
emp. l. Si rem
tradi D. de verb.
oblig.

tim: ^c satis est, si re traditâ
fidem faciat de pretio. Sed
ista Theophili definitio in
multis deficit; ^d potest e-
nim res aliena per multas
manus transire, & tamen

non dicitur verè tradi. Rotundior
videtur illa; *Translatio est possessionis*
datio, seu apprehensio rei, iustâ vo-
luntate ejus, qui rei transferenda
jus habet, factâ: Nam nihil valet
merus rei contactus, & *Asinina*,
quam vocant, *detentio*. In qua
traditione necesse est unum esse
qui det, & alterum qui accipiat:
quorum alteruter si desit, nihil
traditum intelligitur. Item si tra-
ditio sub conditione fiat, non aliter
videtur legitimus actus, quàm si
conditio extiterit; puta, si fundus
meus est: quo certè casu non vide-
tur possessio tradita, si fundus alie-
nus sit.

XV.

Multis modis, ut *aliàs *Quor modis fiat traditio.*
dictum est, traditio perficitur, vel naturali^a quâdam datione, quæ in *re mobili* est de manu in manum translatio, in *re soli* in possessionem inductio, ita tamen ut possessio facilè retineri possit, quam translationem Latini mediæ ætatis Investituram, nostri Sasinam vocant.^b Vel fictâ seu impropriâ, quæ non fit in loco fundi, seu feudi; sed extra, scilicet, per imaginariam traditionem, *Annuli, baculi, haste, aut denarii, aut rei similis* pro consuetudine loci: cum dominus baculum vel anulum *Vassallo* dat, tanquam Symbolum rei absentis, dicens, *se per tam traditionem velle ei investituram facere.* Habemus alia exempla in jure Romano in *Clavium vel instrumenti traditione, Custodis*
appo-

* *Thesis 5a.*^a *l. non statim.*^{8.} *de pecul.*^b *l. non videtur*^{22.} *de adq. poss.*^c *Crag. de jure**Feud. l. 2. Dicq.*^{2da.} *35.*

appositione, in rei demonstratione,

*d l. i. par. ultim.
de servit. rust.
præd.
c l. 14. sect. 1. de
per. & com. rei
vend.
l. quisquis*

tum denique in ^d *patientia*
Domini, quæ titulum cre-
at. Huc pertinet ^c *fictio*
brevis manus, (teste Iso-
doro ^x *Quotidianus* vocatur)
quæ est cum res, cujus

nuda detentio penes me est, re-
stituta & rursus mihi tradita
fingitur; vel si cui res, ^f *commodat*

*f l. 9. par. interd.
de acq. ver. posse.*

ta, locata, deposita detur,
eidem Dominus donet, aut

vendat: vel si donator, retento
usufructu (qui mos traditæ posses-

*g l. ult. Cod.
l. i. Cod.*

sionis ^g olim invaluit) Do-
natario rem tradidisset, &

mox ab eo recepit utendam, fruen-

*h l. 3. par. ult. D.
de don. inter. vir.
& uxor.*

dam; ^h quo pacto conjun-
gendorum extremorum
celeritas medium occulta-

vit. Præter prædictos modos oc-

*i l. quod nudo
par. si vendit.
de acq. poss. l.
prælia.*

currit alia *quasi traditio* per
Epistolam, modò Dona-
tarius liberalitatem agno-
verit, & grato animo re-
coluerit. Donatio enim (cum non
fit

ne, fiat *pro uisus*) sine acceptione^k nihil
 ualet, juxta veteres ritus ^{k l. 15. C. de}
 Galliae, ¹ *donner & retiner* ^{sacr. Ecl.}
 se uant. ^{1 Au Coust. de}
^{Champ. titre}
^{des donat. Art.}

XVI.

Ex praelibatis domini transfe-
 rendi modis ritè pensitatis, quæ-
 sitionem vexatissimam ad incudem
 revocare, & statuere facile licet;
 viz: *An res ab alio possessa ita alicui*
tradi possit, ut dominium in eum
transeat; cujus species talis esto.
Titius fundum vendidit Caio, qui
à Sempronio bonâ fide possidebatur,
& dum fortè Sempronius peregrè
aberat, Titius eum tradidit Caio
dominii transferendi causâ: ille in
eum ingressus est, eo animo ut cape-
ret quod tradebatur, & Dominus
feret. Quæritur, an, quia vacua
 possessio Caio tradita non est, ac
 ne possessio quidem, nihilominus
 Caio fundus *Jure gentium* acqui-
 ratur. DD. in diversas sententias
 abierunt. Joannes vetus glossa-
 tor

tor primus contendebat, dominium sine possessione acquiri, quem *Comment. 19.* DD. Longobardi sequuntur. Cui sententiæ mordicè adhæret Donellus, qui nihil aliud ad dominium transferendum exigit, præter domini voluntatem, & rei qualemcunque traditionem: satis enim reputat, si corpus alteri prehensendum, & tenendum sine cuiusque impedimento, detur; licet in accipientem possessio vacua & plena non transferatur. Hinc se acriter opponunt Hottomannus, Contius, Bach. Vinnius, Zouchæus, aliique sexcenti, quorum sententiam firmis rationibus munitam tueri conabimur.

Omne Dominium, tam naturale quam civile, à possessione oritur.

I.

Arg. à dominio naturali.

Naturale rerum dominium (post Nervam inquit Paulus)

Paulus) à naturali rerum apprehensione fluxisse dicitur, ejusque vestigia adhuc manent, in *D. de acq. rer. poss. l. 1. in procem.*
 is quæ terrâ, mari, cœ-
 que capiuntur: nam hæc
 protinus eorum fiunt, qui primi
 possessionem eorum apprehende-
 runt. Resp. alii, Quod in rebus
Nullius acquirendis forsitan locum
 obtinebit, at non in transferendis
 is, quæ Alicujus sint. Contrâ; Si
 privatus sua transferat, non potest
ipse jure, aut *alio Civili modo* transf-
 erre, etiamsi partes in id consen-
 tiant, aut paciscantur: debet enim
 ex omni causâ possessionem vacu-
 am corporaliter in alium transferre.
 Neque *Prætor* ipse rectâ viâ do-
 minium transferre potest, sed dan-
 do bonorum possessionem, quam
 sequitur possessio Juris, tribuit
 bonorum possessori dominium. l.
 1. D. de bonorum possessione.

II.

Placet (inquit Ulpianus) *par. quos autem*
 per Procuratorem, aut *Fust. de bon. poss.*
 perso- *l. 1. et par. ult. de*
acq. rer. dom. l. 1.

*l. per Procurat.
C. de acq. Hared.
Arg. ductum à
munere procu.
De acq. rer. dom.
20. in fine l.
trad. 20 par. ult.
hoc ti. d. par. pen.
in f. per quas per.
fo. l. 1. & l. 8. C.
de acq. poss.*

Personam liberam rerum
omniū possessionem quæ-
ri posse, & per hanc do-
minium: dominium enim
non acquiritur nobis, nisi
per consequentiam pos-
sessionis per Procurato-
rem nobis acquisitæ. Lu-

cius Teius (inquit Scævola) fun-
dum Mævio donavit, & ante tra-
ditionem, eundem fundum, post
paucos dies Seio pignori obligavit;
& intra triginta dies Mævium in
vacuam possessionem ejusdem fun-
di induxit. Quæsitum est, an do-
natio sit perfecta. Respondet, Se-
cundum ea quæ proponerentur,
perfectam esse; verum & credito-
rem firmam obligationem habere.

III.

*Arg. l. 11. par.
1. de off. Emp. l.
fundum 46. par.
1. de evict. par.
pen. in f. per quas
personas.*

Non magis convenit, re
à Domino traditâ domini-
um transferri sine transla-
tione possessionis, quàm
re traditâ à Non Domino

us ufucapiendi: cum unum idem-
que genus fit, & actus idem traditi-
onis, qua transfertur Dominium,
& præstatur causa usucapionis.

IV.

Emptor non aliter Dominus fit,
quàm si à colono Vendi- *l. cum fundum*
toris admittatur: si verò ab *D. de vi, & vi*
eo vi repellatur, cum *armatâ.*
mandatum habeat eundi in va-
cuam possessionem, eum non pos-
sidere, ne civiliter quidem, nec in-
terdictum habere. Imperatores
etiam Eusebio rescripserunt; Si
pater tuus portionem tuam ven-
didit, nec Emptorem in *C. de act. Emp.*
vacui prædii possessionem *8.*
induxit, totum penes se retinuisse
certum est. Respondent contrariæ
sententiæ sequaces, Possessionem
propriè vacuum haberi, cum non
extet, qui etiam animo possessi-
onem retinet; quandoque accipi-
tur abusivè, respectu detentionis
corporalis, quando non est qui
apprehensionem ejus rei impedit.

Qui

Qui hoc modo, ut autumant, jus suum in Emptorem transtulit, in possessionem inducere videtur: sed talis semiplena possessio dominium

l. 11. D. de act. Empt. justum non parit emptori, sed potius evictionem rei, qua non satis fit Emptori.

V.

l. 3. par. 1. D. de act. Empt. Qui obligatus est (inquit Pomponius) ex stipulatu

ad tradendum, ad vacuum possessionem tradendam astringitur. Frustra obijciunt alii, non aliam traditionem hinc requiri, quam quam ad rem accommodata est; ubi nuda detentio, vel nullo impediante apprehensio locum habet: talis enim asinina detentio vel subitanea apprehensio nihil valet ad justiciarii translationem.

VI.

C. de rei vind. l. 15. Dioclet. & Maxim. referunt manifesti juris fuisse, ne duobus *in solidum* prædium distraheretur, eum cui prius traditum,

in retinendo dominio esse
 potiore; neque traditionem tan-
 tum, sed inductionem in vacuam
 possessionem, . tanquam dominio
 acquirendo necessariam *C. de prob. l. 12.*
 probari volunt. Idem Imperato-
 res hisce verbis; *Emptionem fa-*
ctam, & patrem tuum in vacuam
possessionem inductum probare de-
beret.

VII.

Aliud argumentum desumitur
 ex l. 13. *C. de Distract. pign.* quòd
 nullam in rem actionem habuit,
 qui in prædii sibi obligati vacuam
 possessionem inductus non esset.
 Respondet hic Donellus, Non hic
 agi de possessione *proprie & verè*
vacua; sed de prædii nudâ deten-
 tione, vacui ab alio detentore, qui
 ejus prehensionem impediat. Ta-
 lis est possessio Creditoris, qui nu-
 dam tantum pignoris de-
 tentionem habeat pro se-
 curitate debiti; proinde
 verus & plenus possessor dici non
 potest,

*l. 36. D. de acq.
 possess arg. l. 13.
 de usucap.*

potest, cū Debitor ipse omni possessione destitutus non videtur. Sed distinguenda sunt, quæ Donellus malè confundit, viz. possessio & detentio: quæ nuda penes alium existens, impedire non potest, quò minùs res tradi rectè, & dominium transferri possit.

VIII.

C. de pactis 20. traditionibus & Donat. (inquit idem Imperator) rerum dominia *non nudis pactiōibus* transferuntur. Donellus traditionem necessariam agnoscit, sed non traditionem *vacua possessionis*. At lex agit de traditione legitimā; quæ semper est iusta, sed non est iusta nisi ubi vacua est possessio.

XVII.

Restant rationes aliquot, quibus Donellus sententiam Contii & Hottomanni evertere conatur à nobis diluendæ, quarum

I^a in hanc formam proponitur. Ubi requiritur, aut sufficit traditio simplex,

pos-plex, ibi non requiritur appre-
Sed-nsio aut translatio *plena & va-*
ellus-*la possessionis*: atqui & hic sufficit
o &-traditio simplex, ergo &c. Minor:
ium-robatur Donell: quod etiam in De-
quò-posito, Commodato, intervenit
um-traditio, ut proinde, modò causa
&-abilis sit, veluti *venditio, donatio,*
or)-quali apprehensione dominium ac-
ai-quiri possit. Resp. Vox *tradere*
a-*multas* patitur significationes; ali-
ed-ter enim sumitur *in & ex causa*
is-Commodati, aliter quando agitur
de transferendo dominio; proinde
falsa est minor, *quod qualiscunq.*
apprehensio sufficiat. Cum nulla
translatio, aut apprehensio fieri
potest rei ab alio possessæ, nisi hic
priùs possessione suâ spoliatur;
neque plus operari potest simplex
ingressus, quàm si quis familiari-
tatis causâ fundum ingrediatur,
aut furioso, vel dormienti aliquid
in manus ponatur: quinimò tradere
nihil aliud est quàm transferre pos-
sessionem, nemo autem transferre
potest

potest, quod ipse non habet.

II. Si nihil habet Commune possessio cum dominio, potest sine vacuâ possessione acquiri dominium. At verum prius, ergo & posterius. Resp. In eo, quod apprehendendo possessionem dominium
§. 1. in prin. de nanciscimur, possessio habet aliquid commune cum dominio; Alia est tamen causa possidendi; Alia domini acquirendi proin negamus consequentiam, cum fallacia Homonymiæ committatur in Phrasiologia nihil habere commune.

III. Si dominium subsistere potest sine possessione, etiam & sine possessione acquiri potest. Resp. Nulla est conseq. quia non rarò contingit, ut quæ ad constitutionem requiruntur, licet postea abesse incipiant, rem semel rectè constitutam non tollant: traditio autem nec sine possessione, nec nisi cum rei vacuæ verâ apprehensione esse potest; aliàs plures eandem

rem

in solidum possidere possint.

IV. Fieri possit (inquit Ulpianus) ut alter possessor sit D. uti possid. l. dominus non sit; alter qui- par. 2.

dominus sit, possessor vero sit. Resp. Quòd hoc verum est in dominio acquisito, non in acquirendo. Quia, qui rei dominium habet, potest vi possessionem amittere, dominium tamen animo retinere, & Interdicto unde vi possessionem recuperare.

V. Ea quæ legantur, (inquit Neratius) ab eo qui legavit, ad eum cui legata, rectâ viâ transeant. Resp. Quòd l. 12. Tabb. Uti quisq; rei suæ legasset ei jus esto, aut saltem ex ejus ratione speciali, ut extrema defunctorum judicia citius ad exitum perducantur, introductum fuit, ut rerum hæreditariarum & legatorum dominia à testatore ad hæredem & legatarios directè transeant. Quamvis possessio, quæ fuit defuncti, sine corporali apprehensione, ad eos non transeat.

VI.

VI. Factâ in *Fidei-commissari-um* restitutione (inquit Gaius) omnes res in ejus bonis statim fuisse, cui restituta est hæreditas, et earum possessionem nondum nactus fuerat. Resp. Quod Antiquo Jure in hæreditatibus, & legatis introductum fuit, id postea mediæ Juris-prudentiæ auctores ad fidei-commissarias restitutiones produxerunt, ut extremæ defunctorum dispositiones citiùs ad exitum perducerentur.

VII. Si mulier (inquit Tryphoninus) fundum (quem Titius bonâ fide possidebat) ut suum marito in dotem dedit, i.e. doti destinavit, vel instrumento dotali professâ est eum fundum in dotem

l. Si rem aestima- dare, non autem corpora-
iam l. seq. D. de liter tradidit, nec enim
Fure dictum. poterat, cùm ab alio deti-

neretur; postea hunc fundum à Titio petere & vindicare neglexit maritus. Ait Tryphoninus maritum rem periculi sui fecisse, i.e. in æstimationem

ationem fundi condemnandum
 inde arguitur apud Conti-
 quod maritus hunc fundum,
 amfi alius eundem possideret, ut
 jure dominii vindicare potuit.
Resp. Hottomannus. Tribonianus
 pro eo quod scriptum erat
dedit, i. e. destinavit, ex Ju-
 nianei Juris ratione illud factum.
Antiquo enim jure nulla res in do-
 tem data, nisi, per traditionem in-
 telligebatur. Alii censent, quod
 fundi dominium non est ad mari-
 tum translatum; sed mulier actio-
 nem, sibi pro fundo competentem,
 in maritum transtulit: quod ordina-
 rium esset mulierem actionem ce-
 dere, cum rem dotalem dare, aut
 tradere non posset; & qui actionem
 habet ad rem recuperandam, ipsam
 rem habere videatur. l. is qui actio-
 nem D. De reg. Jur. Si quæras,
 quo modo eum habere dicis *actio-*
nem, cui *cessa* non proponitur: ces-
 sionem autem dicere intervenisse,
 cum id fileatur, divinare est? *Resp:*

D

Nullam

nullam *Cessionem* nominatim factam. Affirmo quòd constitutio dotis contineat in se *cessionem* quandam, & quod intelligatur ipsa *quasi actio & nomen in dotem datum*: cum adeò v. c. in venditione

v. Com. Græco.
ad l. quamvis
de jure dotiũ.
Arg. l. ult. C. de
hæ. vind. de rei
vindic.

utilis actio Emptori detur, etiam marito ad petendam rem hoc casu, vel *utilis* saltem *vindicatio* concedenda erit.

VIII. Diocl. & Max. Quisquis (inquit) rem aliquã *donando*, vel in *dotem dando*, vel *vendendo*, usum fructũ ejus retinuerit, eam continuo tradidisse creditur. Nec quid amplius requiritur; in hisce enim causis idem est usum fructum retinere, quod tradere. Resp. quod antiquã lege Cincix de donationibus cautum fuit; ut tum demũ res donatæ intelligerentur, cum traditæ essent: postea verò constitutum est, ut qui rei donatæ, vel in dotem datæ usum fructum retineret, vi ipsã proprietatem tradidisse videretur; quia,

quia, qui usufructuarius est, Dominus esse non potest.

IX. Valerius & Galienus Imperatores aiunt, *Si doceas ne-*

ti tua ex lege esse donatam, ut certa alimenta tibi haberet, eò quòd ill a legi

intemperare noluerit, vindicationem utilem habes & actionem, quâ dominium pristinum tibi restitutum iri : eodem redit, si quis

ea lege prædium vendiderat (inquit Alex. Imp.) ut nisi reliquum pretium intra præstitutum tempus restitutum esset, ad se reverteretur.

Resp. quod utroque casu res *lege Commissoria* in prioris Domini dominio rursus esse incipit, non novum dominium acquiri;

sed vetus quod præcesserat retineri fingitur: quia

& traditio ad eum casum dominium prorogare non potuit, cum eam legem & conditionem ex voluntate Domini, & consensu accipientis ab initio acceperit.

l. Com. C. de pactis inter Emp. & Ven. l. i. c. de donat. quæ sub modo.

v. Contium p. 35.

X. Accursius in glossis ad D. 1. Si fundum. proponit casum, in quo dominium sine possessione transferri possit; viz. quando maritus dominium rei donatæ in uxorem tradendo transfert. Lex enim Julia efficit ne transeat.

Resp. Lex Julia impedit quominus dominium transeat; non efficit tamen quominus possessio vacua transeat. l. 1. § Si vir uxori D. de. adq. possess.

XI Severus et Antoninus Imperatores inquiunt, Emptionem Mancipiorum per traditionem instrumentorum perfici, quâ traditione tacitâ peractâ ipotes adversus Emptorem in rem actionem exercere.

Resp. Usu receptum est, ut rerum aliarum imaginariâ traditione res ipsæ tradi intelligantur, utpote instrumentorû & clavium traditione, res, quæ iis continentur; ut in vini venditione, degustatio pro vini traditione habetur. l. 1. & 4. D. de Peric. & commodo rei venditæ.

Hactenus de Dominii origine.

D E

O R I G I N E

S E R V I T V T V M

T V M P E R S O N A L I V M,

T V M R E A L I V M.

T H E S E S *Juridicae.*

D 3

D E

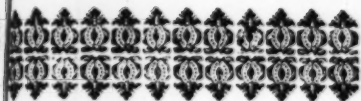

DI
S

um

nist.
qui
i n
jeC
ster
da
nar
'5

DE ORIGINE SERVITVTVM,

tum Personalium, tum Realium.

THESIS I.

Primævo natura
turæ statu
servi nulli
sunt, nisi for-
san cum A-

rist. ^b dicas, stupidos, *his*
qui ingenio magis valent,
à naturâ servire, quæ sub-
jectio *æconomica* ad mini-

steria domestica tantum expedien-
da introducta ^c videtur: cæterum à
naturâ habemus æqualiter omnes

ἐξουσίαν ^d αὐτοκρατορίας, seu potestatem,

*Status hominum
naturalis.*

(a) l. 4. de iust.

& jure D. l.

quod attinet de
reg. juris.

(b) l. 1. Polit.

(c) Heins. in

epist. ad Rich.

(d) Zen. apud

Laer.

(ut cum Cicerone loquar) *vivendi ut velis*, nisi quis *vi* aut *jure* (inquit Imperator) prohibeatur. Quare naturale facultatis exercitium duobus modis impeditur. 1. *Vi externa* à rerum nostrarum usu deterreri possimus. 2. *Lex actiones humanas*, nè licentiùs evagentur, intra gyrum rationis coërcet; quæ obedientia legibus præstanda, non tollit libertatem, sed potius tuetur. *Legum*

In Cluentiana. (inquit Cicero) *idcirco servi sumus, ut liberi esse possimus*; cui simile illud Aristotelis, ἡ γὰρ ἐστὶ δαλεία τὸ ζῆν οὕτως τῶν πολιτῶν; quale Politicum legis imperium nullo pacto mutat naturalem hominum conditionem, sive in liberè exercendo membra sua, sive in fruendo communi, & promiscuo Re-

In Thei. de Dom. Acqu.

rum, tum *Soli*, tum *mobili* um usu, de quibus nos alibi.

II.

At libertatem personarum primævam, tum rerum commun-
nitatem

itatem è medio sustulit partim
juris, partim Jus Gentium, par-
 tim Civile. Habendi amor maximè
 elucet in Germanis apud Tacitum,
qui novissimo aleæ jactu de De moribus
servitute contendebant, vi- Germanorum.
visq; voluntariam servitutem adi-
bat. Quin, & hodierni Æthiopes,
 aliique Barbari, *Patres, uxores, filios,*
sep-, & quicquid charum est,
 sub corona venditum servitutem
 subire cogunt. At iste filios man-
 cipandi mos, apud paucissimas gen-
 tes invaluit; sed Jus gladii longè
 latèque per texrarum orbem gras-
 sans duram servitutem in liberos
 homines ut plurimùm introduxit:
 nam, cùm victori licuit, *secundum*
justitiam internam, in bello captos
 trucidare, juxta quod ait Seneca,
Lex nulla capto parcat, aut pœnam
impedit; Servabat tamen, *siâ rursus*
visita & exoritur, lucri causâ, ut Basi-
 lica nos docent. Ad hunc morem re-
 spexisse videtur Horatius:

Vendere cū possis captivum occidere noli.

D 5

Exemplo

Exemplo juris Gentium, Jus etiam Civile in qualibet ferè republica instituit, ut Cives, qui indignum facinus, sive in majestatem principis, seu in Concivium perniciem machinati sunt, evadant *servi pœna*. Jure Attico & Romano ob leviora quæque crimina servitute plectebantur. Liberi in parentes ingrati, in patriam potestatem revocantur. Item Liberti Jure (quod à Græcis

I.unc. de Ingrat.
Petit. Com. in
Jur. Attic. He-
rald. Rer. &
Quæst. Quot.

vocatur *'Ανεστη'*) à Patronis ob ingratitude dam-
nati: sic qui in credito-
rum potestate *nexi* erant,
duram servitutem tolera-
runt. Hoc tamen interest, quod

Jura servorum solutiora multò e-
rant Athenis, quàm Romæ, quod
hisce verbis indicat Plautus:

Atq; id ne vos miremini, homines

Athen. l. 6. Xc. *servulos Potare, amare, at-*
no. in rep. A. *que ad cœnam condicere:*
thzn.

Licet hoc Athenis nobis.

Imò eadem cum plebe (ut collige-
re licet ex Xenoph.) aut elegantio-

utebantur veste; nemini de viâ
 sedebant, neque licebat eos ab alie-
 nis pulsari. Sic Germani apud Taci-
 tum nefas reputabant verberare
 servū, aut vinculis, aut opere coer-
 cere. Ex illa immunitate numerus
 servorum tam in Germania, quàm
 Athenis mirum in modum augeba-
 tur; adeò ut Athenis ad quadragin-
 ta millia servorum capita recense-
 bantur. At Romani primis tempo-
 ribus *vita & necis potestatem* in
 servos exercuerunt; in crucem at-
 tollebant, ad metalla damnabant:
 quæ sævitia à Cæsaribus, lege etiā
 interpositâ, prohibebatur.^a Flagris
 & loris rumpere eos pote-
 rant, modò ne occiderent. (4) l. un. C. de
 mend. Servi.
 Postremò mitiùs eos tra-
 ctantes eorum operâ utebantur in
 prædiis rusticanis administrandis,
 ubi glebæ diu hærentes evadūt servi
adscriptitii, soloni; quorū opera Do-
 minis præstita à Romanis Juriscon-
 sultis vocatur Servitus: quæ est vel
prædialis, vel personalis; hæc q; du-
 plex

plex est, *mera* vel *mixta*. *Mera* est constitutio Juris gentium, qua quis dominio alieno subjicitur. *Mixta* est servitus, quæ è re alienâ personæ debetur; qualis est *ususfructus*, *usus* & *habitatio*. De quibus sigillatim in seqq.

III.

Servitus merè
personalis.

Ex dictis constat veteres Romanos servos in rus relegâsse, & glebæ vel aratro in perpetuum addixisse; quorum conditio aliis servis deterior videtur: cum non *manumitti* poterant, neq; in alterius dominium, nisi unâ cum fundo, cujus membra habebantur, trans-

Suet. in Aug.
l. cum satis 23.
C. De agri.
sens.

ferri. Hæc relegatio pæna videbatur, eâq; atrox; quâ duo adolescentuli Equitis Romani filii ab Augusto plectebantur, eò quod pater eis pollices, *detrectandi Sacramenti* causâ, amputâisset. Hi rustici vulgò *Adscriptitii* (Græci *ἐκχωρηταί* reddiderunt) dicebantur; non quod Terræ adscripti (ut aliqui hario-
lantur)

antur) sed quod eorum
 conditio ex publici census
 adscriptione præcipuè pro-
 batur: aliquando etiam *censiti* voca-
 bantur; quum in more positum es-
 set, hujusmodi servos in censum de-
 ferre, *natione, atate, officiis*
specialitèr expressis, ita ut
 tributa agraria (quæ capita-
 lem illationem Justinianus
 nominat) pro numero ca-
 pitum imponerentur. Si
 Imperator cum Domino
 fundi humanitèr agere de-
 stinaret, tres viros, & quatuor fœ-
 minas pro unius capitis censu reci-
 piebat. Inde illud Sidonii à Majo-
 riano Imperatore terras suas rele-
 vari postulantis, *Hinc Capita, ut vi-*
vam, tu mihi tolle tria. At no-
 tandum, quod in primis tempo-
 ribus Colonorum nuptiæ pro-
 hibitæ fuerunt, nisi quando Domi-
 nus *villico suo* hanc gratiam indul-
 gebat (si Varronis verbis uti liceat)
ut cum conjunctâ servâ cohabitaret.

Quæ

Quæ licentia *adscriptitiis* omnibus postmodum indulta; *hoc pacto*,

l. ult. C. de a.
gric. cens.

v. Coustume
de Bart. art. 27.

ut mulieres liberas non sibi adjungerent, & tota soboles, in terra cui serviebat nata, statim sit Domini peculium: hujus moris vestigia inter Rotu-

rios Gallos adhuc manent. *Entre gens Roturiers le fruit s'uit le ventre, c'est à dire, que l'enfant est au Seigneur à qui la mere appartient & est femme de Corps.* Nec proles tantum in Domini peculio censebatur, sed quicquid acquiritur, *mero jure*, Domini fit: at processu temporis *humanitas* vel *aquitas* contra juris duritiem invaluit, quæ longâ consuetudine comprobatur, ut Coloni peculium penes se maneat (hinc à Justiniano vocantur *idox/nta/et/et*), neque adimi à Domino possit; aliter ei *Actio superexactionis* cõpetit. Unde *Constantini* lege cautum est, ut ille, qui convincitur, amplius postulare, quàm accipere consue-

rat,

hoc facere in posterū prohibeatur,
 rursus reddito, quod superexactione
 perpetrata noscitur EXTORSISSE.
 Ex aliâ parte Adscriptitii non pote-
 ant, invito aut ignorante Domino,
 eorum peculium alienare: transit e-
 nim ad Emptorem, vendito fundo,
 et cum colonis ipsis; ita, ut in-
 crementum in rebus Coloni, preti-
 um fundi magis augebat, quàm pe-
 culium Domini. Quæ con-
 ditio solutior est, quàm d. l. ult. C. cod.
 illa servitutis; cùm Domino non
 licuerit, nisi ubi leges patiuntur, in
 eos, idque moderatè animadvertere:
 Quin & in iudicio stabant contra
 Dominos, iisque litem propter in-
 jurias illatas intentabant. Imò si
 triginta annorū spatio terræ acqui-
 siti erant, sibi & suis quarebant, non
 fundi Domino; habentque jus ven-
 dendi, pignorandi, & quocunque
 modo alienandi. Hujus generis fu-
 isse Helotas apud Lacones ex Plutar-
 cho constat, qui agros colentes,
 ἀπογεῖν τὴν ἐισπραξὴν τελευτῶντες, certum
 Canonem,

Canonem, de quo convenerat, iis præstiterunt; *αἰῶνας* apud Cretenses: *πρόσθεν* etiam, qui Thessalis se certis conditionibus emancipârunt, *αὐτοὶ δὲ ἔχουσιν αὐτοῖς ἐργαζόμενοι τὰς συντηγὰς* *στοδίσματα*, annuam pensionem iis inferebant, uti memoriæ prodidit Archemachus apud Athenæum. Quid dicam de Vasallis nostris, qui non mitiorem hisce conditionem à *Conquestore* acceperunt? Vide si placet Cragium, aliósque è nostris de feudis.

IV.

Servitus personalis mixta.

Fuit supra de personis servientibus; Jam agendum de iis, quæ è re alienâ personis debentur, quæ servitutem personalem, eamque mixtam constituunt; illâque in tribus potissimum cernitur, *usufructu*,

(a) l. 1. f. hic usufructus l. 7. l. 9. l. arbores 59. par. 1. hoc tit. l. 13.

usu; *habitatione*. Quod ad *usufructum* attinet, est *usus alienis rebus utendi, fruendi salvâ rerum substantia*.

SERVITUTUM. II

usufructus: h. e. omnis reditus, omnis ob-
 etio, omnis utilitas, cōmodū om-
 qd ex ipso corpore, seu re fructu-
 ri, vel occasione ejus percipitur,
 fructuarius sequitur. Dico Fructu-
 ri non aliter fructus fieri, quā
 ipse eos perceperit, aut alius ejus
 nomine. Nam si maturis fructibus,
 nondum tamen perceptis, decesserit,
 ejus hæres in iis, quæ
 terra tenentur, nihil ju-
 ris habet: idem forsan ob-
 tinebit in civilibus fructi-
 bus, quales sunt usuiæ, &
 mercedes locationis. Itaque usus-
 fructus (de formali loquor) consti-
 tuitur partim à *Lege*, partim à *Ju-
 dice*, partim à *Domino*. *Lex* conce-
 dit patri liberam administrandi po-
 testatem in bonis adventitiis filii-
 familias, superstitibus liberis in bo-
 nis matris, patrisque, si sine illorum
 consensu ad secundas nuptias transe-
 ant. A *Judice* constituitur in Ju-
 diciis divisoriiis familiæ *Erciscun-
 dæ*, cum alteri fundi proprietatem,
 alteri

Par. is verò 36.
 tit. ut supr. de re.
 diu. l. 13. quib.
 mod. us. amir.
 l. 8. de ann. leg.

alteri usumfructum assignat. A *Dominio* transferri ususfructus in alium potest, aut contractibus inter vivos, ut stipulatione, locatione, dote, donatione; aut ultimis voluntatibus, siue ususfructus legetur, siue legatâ proprietate nudus ususfructus penès hæredem maneat. Ut tamen Dominus securus sit de proprietate, cavere debet fructuarius (interpositâ etiam fidejussoriâ aut pignoratitiâ cautione) se usurum boni viri arbitrato, arbores frugiferas, grandes, aut denique sylvam caduam non excisurum, (nisi forsitan ad villæ refectionem, & ad pedamenta vineæ) villam non diruturum, nec quicquam factorum in perniciem *Proprietatis*. Ædium non mutabit diætas, vel atria, non diruet & ædificabit nova: mutatâ enim rei *formâ* vel *qualitate* ususfructus extinguitur. Item fructuarius jure suo privatur, si rem, in qua versatus est, culpâ suâ deteriorem reddidit. Extinguitur

porrò

De morte fructuarii quia perso-
 rum tantum debetur, & cohæret.
 Vos *consolidatione* seu *confusione*
 do- proprietatis ususfructus perimitur,
 bus ad certum tempus (p. *decennium*
 ga- ter præsentibus, *vicennium* inter
 tus- sentes) usus rei intermititur:
 nem municipiis, universitatibus, Ec-
 eta- clesiis, post centum annos, aut lon-
 er- gissimum hominum senescendorum
 no- patium, aut istis everfis, & quasi
 oni morte dissolutis. Usus & habitatio
 as, ut servitutes personales quæ ab
 æ- usufructu non multum differunt. I-
 r- tæ illis missis ad servitutes prædi-
 ad- ciales, ubi paululum morari licet, fe-
 li- cinamus.

V.

Vicini mutux utilitatis *Servitus præ-*
 : gratiâ passi sunt præ- dialis.
 - dia sua, præsertim si fuerint in con-
 - finio posita, servitutes quasdam
 subire; quibus fundi longâ consue-
 tudine affecti, *servitutum onera*, ad
 quoscunque Emptores transferunt:
 imò,

imò, si plures idem prædium certo
 pretio comparâssent, singuli tene-
 bantur *in solidum* servitutem ipsam
 olim acquisitam præstare. Quæ ser-
 vitus, licet non habeat continuam
 possessionem, habet tamen causam
 continuam; Unde *Interpretes*, hanc
 cum illâ confundentes, malè di-
 stinguunt inter *Servitutem conti-*
nuam & discontinuam. Quicquid
 ex naturali causâ oritur *continuum*
 videtur; sive sit perenne, ut in *Aqua-*
ductu, Aqua fontis; sive non, ut in
stillicidio, Aqua pluviae: quia, in jure
 non tam spectandum quid fiat,
 quàm quid fieri natura patiatur. Uti
 causa servitutis est continua itail-
 la, cum per partes acquiri nequeat,
 est individua, exceptâ servitute o-
 neris ferendi: cum fundus partim
 liber, partim servus non magis
 esse potest, quàm homo cujus sta-
 tus est individuus. Plures tamen,
 servitutes, modò prior à posteriori
 non impediatur, uni loco imponi
 possunt: sed, *cave sis*, ne locus sit
religiosus,

legiosus, publicus, vel alienus: hi
in nullo pacto servitutem pati-
possunt. Cætera verò prædia, sive
rustica (loca ædificiis vacua)
fundum dicuntur; vel Urbana,
domus, horti, vineæ, servitutem sube-
unt: sed eorum jura in multis diffe-
rent. Rustica postulant prædia aut
se conjuncta, continentia; aut dis-
juncta quidem, ita tamen ut locus
intermedius eorum usum nec in-
terueniat, nec ex parte impediatur. Ur-
banæ non æquæ. Servitus rustica in
actibus consistit, ut Vicinus aliquid pa-
tere; Urbana, in non faciendo, p.
ut Vicinus ædes suas altius tollat.
Illæ sui naturâ intermissionem ha-
bent, hæc non item. De utrisque
in seqq.

VI.

Rusticarum servitutum Rustica Servi-
 tutes. Ier.
 species aliæ sunt præ-
 cipuæ, & magis notæ, ut Iter, actus,
 via, aquæ ductus; aliæ obscurio-
 res, ut Aquæ-haustus, pecoris ad
 Aquam

Aquã Appulsus, Jus pascēdi pecora
 calcis coquendæ, arenæ fodiendæ, de
 quibus sigillatim. Iter est jus ul-
 trò citròque eundi ad fundum no-
 strum, & inde redeundi, quoties
 lubet; seu aliquis ambulandi mo-
 dus, qui utilitatem prædii potius
 respicit, quam personæ volupta-
 tem: qualis videtur Commeatio
 (teste Hottomanno) ob res prædio,
 iisve, quibus illic morari necesse
 est, utiles, ac necessarias. Nec mul-
 tum refert, An solus, an alterius
 comitatu, *suis pedibus* quis utatur
 in eundo, an *alienis*, Lēcticâ vel
 sellâ, an equo vehatur; modò
Rheda rebus aliis non oneretur, ut
 Cæpolla contendit. At eadem,
ut mihi videtur, est ratio *lēctica*, quæ
 à *lēcticariis* gestatur, & *Currus*,
 quem Jumenta trahunt. Jumenta
 cum curru agere, non est *ire*, nec
 ejus, qui iter habet; sed ejus qui
 habet actum atque viam. *At qui
 iter habet* (inquit Imperator) *actum
 non habet; sed qui actum habet, &
 iter*

habet. Actus est jus agendi, i.e.
 agendi, & promovendi, ut pro-
 mediatur, vel *jumentū*, vel vehiculū;
 Columella constat *jumentū* nomi-
α'χ'δορ'ο'ε'ρ' κ'λ'ω'θ' η' ι'α'ζ'υ'γ'ι'ο'ν boves
 licet innui: at Jurisconsulti mens
 Equos, Asinos, Mulos, imò *mi-*
na pecora sub hâc voce compre-
 endi; hisce enim æquè ac armen-
 agendi jus competeat. At con-
 dit Hottomannus, non *actus*,
via proprium esse vehiculum
 gere. Tota tamen antiquitas con-
 insurgit; præsertim Græci, qui
κ'λ'ω'θ'υ'ν vertunt *α'ναξ'ικ'λ'ω' ι'δ'ε'ν* Inter-
 hoc notandum, tum *in itinere*,
 tum *actu*, nullam latitudinis men-
 ram fuisse à lege definitam; sed
 re antiquo per quamlibet fundi
 partem (quasi omnes glebæ *ser-*
uire tenerentur) *uire* aut *agere* licuit.
 Postmodum conventionem Contra-
 ventium, aut, si nihil con- d. l. certo gene.
 venit, per Arbitrum deter- ris 13. §. 1. re 2,
 minatum est quantum homini, aut
 umento eunti sit satis. E diver-
 iculo in viam.

Via publica.

Quatuor gene-
ra viarum.

Quantâ curâ Romanæ
vias publicas constrave-
runt, non solùm Italia, sed

Britannia nostra testatur; quando
totum imperium hanc servitutem
populo Romano reddere teneba-
tur. Quare non immeritò Impera-
tores hoc jus constituerunt, ut quis
quæ per vicini fundum ob utilitatem

l. 7. & d. l. i. in
p. i. cod.

sui prædii commeet, & ar-
menta agat, itémque li-

gnum & lapidem trahat. In hunc fi-
nem *leges duodecim Tabularum* viæ
latitudinem in porrectum octo pe-
dibus, in anfractum sedecim (quo-
rum quilibet quindecim digitis con-
stabat) definierunt. Partim, ut esset
ampla satis oneribus super vehicula
trahendis; partim ne transeuntes
hastâ (quam milites rectâ gere-
bant,) fructus obiter de-

l. de limit. agro.

cuterent. Talis via à *Sicu-
lo Flacco* dicitur *Militaris, Pra-
toria, Consularis*, quæ consummari
solet (hoc enim verbo *Lex* uti-

tur)

ur) ad *urbes, mare, publicum flumen, vel viam publicam*. Sunt etiam *via vicinales*, quæ ducunt in vicinos; has etiam dicunt *publicas*, quia universo populo parent. Est etiam *via Agraria*, quæ à via publica dirigitur in villas, & colonias. Est etiam *via privata*, in quam propriè imponitur servitus, quæ consummatur ad aliud prædictum proprium; commune l. Si unus. 19. *Si enim non servit. Eadem etiam terminatur ad flumen, quod Pontonibus trajicitur: jam Pontones (teste Apuleio) sunt naves, trajiciendis fluminibus aptæ. Quæritur, An flumen, quod inter media fluit prædia, servitutem via interrumpat? Resp. Si tanta sit ejus magnitudo, ut solis Pontonibus trajiciatur, servitutem interrumpit; sin verò vado, vel ponte transiri possit, non minus obstat servituti viæ, quam locus publicus. Quid si peterem viam, quæ jacet ultra flumen, quod duorum dominorum prædia interfuit? Resp.*

E

Duplici

Duplici Cessione opus esse, unâ à Domino unius prædii usque ad flumen, aliâ à Domino ripæ ulterio-
 ris, usque ad viam. Quæritur, *an per servum usurpetur servitus, qua debetur fundo communi?* Resp. Si communis habeatur pro indiviso, valet; sin certis regionibus divisus, tam unusquisque Dominorum sibi usurpat servitutem, & eam non utendo amittit. *Quòd si servitus debeatur per fundum communem plurium, an tota servitus retinetur, si is cui servitus debetur, cā utatur tantum per partem fundi, qui est communis plurium?* Resp. Si sit indivisus, utendo parte unâ totam viam retinet; sin verò divisus, certusque viæ locus, Distinguo. Si *via secundum longitudinem*, i. e. à læva ad dextram per modum crucis dividitur, tunc qui per partem fundi jam divisi it, totam viam retinet. Licet enim *servitus* à duobus debeatur, una tamen est, non aliter ac si ab initio constituta esset
 per

per duos fundos; sin verò recta via
secundùm latitudinem in duas semi-
 as discinditur, eundo per unam se-
 mitam tota via retinetur, nisi alter
 fundus, (pacto interposito) libere-
 ur. Si altera semita, ob angusti-
 am loci, ad vehicula ducenda non
 sufficit, ejus servitus amittitur. Jam
 si locus viæ in fundo sit incertus,
 mutare viam licet. Sed si certis re-
 gionibus dividatur, eundo per unam
 partem alterius via non retinetur;
 si duplex jam legitimæ latitudi-
 nis constituatur via.

VIII.

Aquæ servitus duplex
 apud Jurisconsultos habe-
 tur; *Una rustica, alia ur-*
banæ. Inter Rusticas cen-
 sentur *Aquæductus, Aquæ-*
haustus, Pecoris ad aquam
appulsus, Aquæ derivatio in fun-
dum Vicini; Fus prohibendi, ne quis
in suo aquam quarat; Fus navigan-
di per lacum habentem aquam per-
petuam.

De aquæ servi-
 tute.

l. 1. in pr. l. 22.
 l. 23. par. 1. f.
 de ser. rust.

petuam. Quod ad *Aqueductum* at-

l. 1. par. 2. de
iust.

tinet, *Est jus aquam per a-*
lienum fundum ducendi;

Idque fieri, ut plurimum solet, vel
canalibus sive tubis, aut ducto rivo
per longitudinem depressio, quo a-
qua decurrat. Huic usui olim infer-
viebant *Arcuata illa opera* publi-
co sumptu extructa; quorum qua-
dam stupendæ magnitudinis se-
ptem à Constantinopoli milliari-
bus extant: horum *vestigia* alia
non procul à Româ; *alia* etiam in
Galliâ propè *Nemausium*, quæ *Pont-*
de l' Arche ab hodiernis vocitantur,
in hunc diem videntur. *Jus aqua-*
ducendæ olim erat apud *Ediles*;
permissum etiam aliquando fuit
Prætoribus, aliquando *censoribus*:
postea *aquedandæ* jus in tantum
sibi arrogabant *principes*; ut *Ager*,
qui irrigabatur *aquâ publica* (venia

l. 2. C. de aqua-
ductu.

à principe non prius im-
petratâ) publicaretur. Te-
nebatur tamen *ipse* aquam dare ex
capite, ex *rivo*, ex *castello*. Ideò

jus

constituit *ex Capite*, i. e. ex sca-
 bra, unde aqua continuò emergit,
 aquæductum fieri, quia l. foramen. 28.
de servit. urb.
præd.
 servitus perpetuam cau-
 tem habere debet. Eadem
 ex *inhibet ex stagno vel lacu*, qui
 aquam non habet, aut ci-
 vili, aquam publicam duci. Ex
ivo, i. e. *ex flumine publi-*
co, unicuique permissum l. item sic. 3. par.
ult. hoc tit.
 aquam haurire; modò
 princeps vel Senatus, qui sibi flu-
 mina publica vindicabant, non pro-
 hibebant; modò flumen non sit na-
 turalis, aut si sit, per hoc
 fiat tale: Lege enim l. quominus 2.
de fluminibus.
 prætoriam cautum est, ne
 aquæductus super flumen naviga-
 tione excitaretur, multò minus su-
 per torrentem, qui æstate arefcit.
Castello etiam imponitur servitus;
 quod *castellum* fuit con-
 struendum aquæ publicæ
 emanantis ex fonte. Hisce
Castellis Aquariis Romæ
 fuit unus, qui (teste l. 4. Topogr.
urbis Romæ.

Marciano) *Castellarius* dicebatur. Huiusmodi publica Aquarum receptacula Londini, Constantino-
 poli, & alibi passim occurrunt. Sunt *alia privata* aquarum receptacula, in quarum haustu adhibentur Ma-
 l. 10. chinæ, p. *Rota, Tympana, Cochlea,*
 C. 9. teste Vitruvio. Illa servitutem non
 patiuntur; partim, quia perpetuam
 causam non habent, partim, quod
 prædia tantâ aquâ vix indigeant,
 l. ergo e. in adhiberi machinas oportet:
 f. de serv. rust. testat: at servitutes ipso iure
 præd. re constitui non possunt
 ultrâ quâ mo pus sit ad prædia, nam
 si concessum sit, ita, ut aqua quo-
 cunque duci possit, non *fundi*, sed
persona jus erit. Interim notandum
 est, neminem posse aquam aut publi-
 cam aut *privatam* per fundum alie-
 num in suum ducere, cui non sit hæc
 servitus constituta à Domino fun-
 di. Aliter aquam, *facto opere*, non
 in vicini fundum, irrigandi causâ
 derivetur, continere possit. Porro
 aquæductus concedi pluribus pos-
 sit;

ut; si sufficiat, eodem tempore; si
non, ut diversis horis ac diebus a-
qua utantur: modò poste-
rior concessio sine prioris
injuriâ eveniat.

l. 2. par. 1. l. 3.
par. ult. F. de
serv. rust. prad.

IX.

Aquæ haustus est jus Aquæ haustus
aquæ hauriendæ ex puteo, vel fonte
vicini, ad prædii nostri vel familiæ
economica usum & commoditatem.
Quam etiam sine servitute
flumine publico, vel privato
currere licet, iter tamen ad illud
servitutem introduxit. Nam hau-
sus frustrâ conceditur, ubi adeundi
seus negatur. Ipso jure non ceditur
ex Castello aquæ haustus (ut in præ-
cedenti Thest diximus) quia causam
perpetuam non habet. Castellaria
enim aqua, (quæ causa servitutis est)
quum manu & organis non naturali-
ter in Castellum influat, perpetua
vel viva non est. Idem dictû putes
de Aquæ haustu ex torrente, cister-
na, stagno, fossâ. Hodie tamen (in-

quit Ulpianus) communi jure re-

l. Servit. D.
serv. rust. præd.

l. Si mihi eod.
in si. de Servit.
Rust. Præd.

ceptum est, ut ex quocun-
que loco aquæ servitus
constitui possit. Quæ ser-
vitus naturâ suâ est *jus*
prædii, potius quàm *per-*
sonæ. Res tamen *ex pacto*

inter duos, qui vicina prædia non
habent, ita transigi possit, ut aqua
non possessori vicini prædii utiliter
(teste Ulpiano) relinquatur; in
quo pacto potius constituitur *jus*

l. 1. §. 4. F. eod *personæ quam prædii*. Peco-
ris ad aquam appulsus est *jus ada-*
quandi, & appellandi pecora, quæ
fructuum fundi causa habentur, ad
aquam alienam: hoc etiam jus inter
servitutes prædiorum rusticorum

l. 4. l. 6. in fin. de
serv. præd. rust.

l. ergo secun-
dum §. 1. in
si. l. ex meo a-
quæ ductui 44.
F. eod.

passim refertur. Sequitur
servitus, quâ alicui aquam
sulco aperto, è fundo domi-
nante, siccandi causâ in
fundum alienum derivare
conceditur: quæ conditio
valet, Si secundum formam
præscriptam, i. e. non ab

alio

alio quàm à *prædio dominante* ad
 servientem derivatio observetur.
 Est aliud jus prohibendi, ne quis
 in suo aquam quærat: concedi po-
 test, si fundo vicino utile sit, p.
aquam in suo querere; idè non li-
ceat, ne vicini aqua minuat. A
 fontibus & fluminibus ad lacus
 transeo, super quos conceditur na-
 vigare ad fundum vicinum; modò
 sint perpetui, qualis habe-
 tur Lemanus. Ad *servi-* l. i. §. lacus F.
utem prædialem refertur n: quid in flum.
 pub.
 jus pascendi pecora in fun-
 do alieno; quod, si plurimis com-
 mune est, *jus Compascui* appella-
 tur: ubi vicini, inter quos de gene-
 re & numero pecorum conventum
 est, in agro compascuo (ut Festus
 ait) commune quoddam jus pascen-
 di sibi vendicant; modò loci consu-
 etudo, aut statutum non aliud sua-
 deat; imò tugurium excitandi jus
 habeant, ut si hyems ingruerit, illuc
 se recipiant. Attendendum est

Es

hanc

hanc servitutem directò constitui,
 Si fructuum fundi causâ pecora ha-
 beantur; qualia sunt boves, aut ju-
 menta, per quæ fundus colitur,
 vaccæ, aut oves ad lac præben-
 dum, quibus ad victum fami-
 liæ rusticæ utamur. Referunt
 etiam plures servitutes, ad præ-
 dii utilitatem, quorum causâ præ-
 dium ipsum habetur: quale est
Fus Torcularis, sive *areâ tua utendi*
 ad exprimenda frumenta aut legu-
 mina, *Fus lapidis cadendi*, *Creta*
eximenda, *pedamenta ad vineam ex*
vicino pradio sumendi: & Simi-
 lia.

X.

Servitutes Ur-
 banæ septem
 sunt de Aquâ

Hactenus de servitute
 prædiali; sequuntur *urba-
 na*, quæ ædificiis inhæ-
 rent: quarum aliæ sunt de
 Aquâ, aliæ non. De a-
 quâ quinque numerantur *Affir-
 mativa*, duæ *Negative*.
 Inter *Affirmativas* pri-
 mum

l. 1. 2. ff. de jur.
 vrb. præd.

num locum obtinet *Stillicidium*,
 quo cui licet aquam ex alto caden-
 tem à suo tecto, vel *Areâ* averſam,
 in Tectum vel *Aream* vicini deri-
 rare. Ut domus ſerviens non debet
 altius attolli, ne *ſtillicidium* indi-
 rectè capitaret; ita neque ædes do-
 minantes deprimi, vel *Tabulatum*:
 pro tegulis Supponi: nam quod
 cadit ex *tegulis* arctatur, & fit an-
 guſtius, quod vero ex *Tabulato*,
 diffunditur, & plura loca occupat,
 ac proinde reddit ſervitutem gra-
 viorem. At Domino licet altius
 attollere ædificium, quia ſervitu-
 tem facit levioſiorem: quo altius enim
 cadit *Stillicidium*, eo magis atte-
 nuatur, interdum vento eripitur,
 neque rectè cadit in locum ſervi-
 entem. Durat hæc ſervitus eti-
 am collapsâ domo, ex quâ *Stillici-*
dium cadit, ſi alia ejusdem ſpeciei et
 qualitatis ejus loco ſubſtituatur:
 Aliàs non. Sin corruat ædificium
 ſerviens, *ſummo jure* non reſtituitur
 ſervitus, cùm *Sublatis* ædibus ſer-
 vitus

virtus extinguatur. At cum idem esse censetur ædificium propter utilitatem, *directa competit actio* ratione ædificii cui ab initio imposita servitus. 2da, servitutis species, quâ vicinus cogitur aquam pluvialem ex fundo nostro cum impetu fluentem, per canalem, seu alveum suum avertere: ita ut nihil facere debeat, quo ea servitus impediatur. 3ta, Aquæ immissio ex superioribus in inferiores. 4ta, Jus habendi fistulam juxta parietem, quæ ex Castello, vel coelo aquam recipiat. 5ta, ut liceat per

d.l. sicut autem
8. §. ult.

vicini ædes cuniculos immittere: per quos vapores è balneo emittantur. Inter Negativas; 1ma est, quâ Vicinus prohibetur, ne stillicidium avertat vel à nostris ædibus vel areâ: nobis enim forsan expedit, ut prata hortive irrigentur. 2da, quâ vicinus cogitur aquam pluvialem, ex areâ nostrâ cadentem, ad nostrum commodum cedere.

XL

Præter dictas Servitutes, quæ in Aquâ versantur, alia Decem occurrunt, quarum septem *Affirmativa*, & tres *Negativæ* habentur. 1ª est, *Altius tollendi aedes suas Fns*, quod unicuique suo iure competit, etiamsi à vicino non concedatur: potest enim in immensum attollere (ut ait Accurs.) licet vicini aedes obscurentur. Imò in Aedium refectione potest mutare formam aedificii. At hæc libertas postea vel *statuto principis* vel *consuetudine sublata* est, (certâ formâ aedificiis præscriptâ) unde *servitus altius tollendi* primo constituebatur, ut qui vicino concessit, *jus sibi non esse aedes suas altius tollere*: postea ab eo impetravit, ut sibi liceat aedes sublatas

Servit. Urban.
quæ non sunt
de Aquâ

Servitus altius
Tollendi
Cujac. l. cbs. 4.
l. 17. 35. Bicass.
l. 2. Selsct. C. 1.
l. 8. 2.

Goth. ad Re. 6.
v. Bacho. vol.
1. l. 17. The.
2. Vinnium in
inst. l. 2. tit. 3.

l. si domus 20.
hoc tit. l. si mi-
hi 20. de serv.
rust. præd.

habere

habere, p. ad ventos, aspectumque ab ejusdem ædibus arcendos. Ad certas tamen leges alligatur. Primò, ut non jaceat nova fundamenta, murumque solito crassiores reddat. Secundò, non erigat ultra altitudinem, de qua inter partes prius convenerat.

II. In *Servitute Tigni immittendi*, hoc agitur, ut ex nostro pariete liceat tignum *ξύλον ἢ σίκερ*, (neq; trahem tantum, sed longiores etiam lapides, teste Donello) immittere in parietem vicini, ita ut ibi requiescat, & vicini paries sustineat

l. malum 242. §
1. de verb. Si-
gnific.

onus immissi. III. In *servitute oneris ferendi*, hoc amplius est, quod Vicinus *co-*

lumnā, aut *parietem*, qui oneri ferendo est, reficere tenetur, & idoneum oneri sustinendo præstare.

IV. *Projiciendi servitus est*, ut liceat ex nostro tignum projicere in *Areā* alienā; i. e. ita provehere supra solum vicini, ut nusquā requiescat, præterquam in pariete nostro. Er-

rant

ant itaq; illi, qui ex hac servitute jus
 creant abjiciendi, vel effundendi,
Quisquilias vel aquam in Are-
am alienam. V. *Protegendis ser-*
vitutibus est, licere partem tecti sui pro-
 ninentem, (quam *Protectum seu*
Suggrundas vocant) supra alterius
 Aream extendere, aut ad umbram
 faciendam, aut ad protegendas ab
 injuriâ pluvix ædes. VI. *Immit-*
tendorum luminum, quâ vicinus
 cogitur lumina nostra, aut in com-
 munem, aut in suum parietem ex-
 cipere. VII. *Prospectus Servitus*
 est quâ quis Jus habet, ut à vicino
 prædio, ad liberiolem & gratiolem
 prospectum, claritatem coeli per
 fenestram, sive ex superiore, sive
 ex inferiore prospicere possit.

XII.

Sequuntur servitutes Negativæ:
 Quarum 1^a. Jus *Altius non tol-*
lendi; quo quis vicino necessita-
 tem imponit, nè Ædes suas ultra
 præscriptum modum altitudinis ex-
 tollat.

tollat. Quærent hic recentiores, & inter eos Bachovius, si Jus *altiùs non tollendi* sit servitus, quia naturalem ædificandi libertatem destruit; quomodo jus *Altius tollendi* servitutem censu reponatur: quare delendum esse clamat Bachovius. Resp. *Jus altiùs tollendi* nonnunquam esse *jus libertatis nostræ*, nonnunquam imposititium seu servitutem. Est *jus libertatis*, si, de potestate ædificandi *in suo*, nihil *jure publico* cautum sit; Sin verò alicubi, (uti *Romæ, & Constantino-poli*) *lege civitatis* certa ædificiorum forma atque altitudo præscripta est, quam excedere ædificando; invito vicino, non liceat, nisi hoc jus à vicino prius impetretur. Quo concesso, *Jus altiùs tollendi* servitutem esse; utpote, qui jam incipiat *pati in suo*, quod antea pati *Jure publico* non cogebatur. Acquirimus nobis *jus*, sed *imposititium*, & constitutum à Vicino, quod vendicetur hæc formulâ confessoria;

Aio,

es, *Adio, mihi jus esse ades meas altius*
collendi invito te. V. rationes Ba-
 thovii apud vinium solu- d. par. 2. in fi.
 tas. II. Ne luminibus offi- de : &
 ciatur; quâ prohibere possum ne
 alter lumina mea sive ædificando,
 sive aliâ ratione, i. e. arborum plan-
 tatione, vel auferat, vel minuat.
 III. Ne prospectui officiatur; quâ
 alteri prospectum meum minus li-
 berum, aut gratum reddere non
 licet.

XIII.

Haftenus de servitute prædio-
 rum, tam *Urbanorum quàm Rusti-*
corum. Inquirendum est impræ-
 sentiarum, quo jure servitutes im-
 poni solebant. Invenio quatuor
 modos constituendi servitutes. I. *A*
Lege; quando sine consensu eorum,
 ad quorum dominium prædia per-
 tinēt, constituuntur. Ex c. Lex pro-
 hibet, ne quis, ædificatio-
 ne, vel alio modo vicinæ
 aræ ventum, ad paleam
 à frugibus secernendam

l. ult. par. cum
 autem Hosto. 8.
 obs. 20. in fi.
 Novel. 63. 165

necessarium,

necessarium, adimat. Iterum in No-
 vellis cautum est, Ne quis, intra
 spatium centum pedum à domo
 vicini, ædificium aliquod extruat,
 quo maris prospectus à vicino, sive
 per directum, sive per transversum
 impediatur, sub pœnâ decem li-
 brarum auri: insuper tenetur Reus
 Ædes suis sumptibus, damni etiam
 habitâ ratione, diruere, omniâque
 in pristinum statum restituere. *Ab*
homine servitutes imponuntur, *Con-*
ventionem inter vivos; p. pacto *sti-*
pulatione, emptione, venditione, do-
natione. III. *Testamento seu Codi-*
cillis; quando Testator hæredem
 suum damnat, ne luminibus vicini
 officiat, vel aliquid in suo *pradio* ab
 alio fieri patiatur, veluti *tignum im-*
mitti, &c. IV. *Præscriptione* longi
 temporis; quando quis *bonâ fide,*
 & *Adversarii scientiâ & patientiâ,*
 i. e. non *vi, nec clam, nec precario,*
 per decem aut viginti annos possi-
 det: sin *malâ, & absque Domini sci-*
entiâ servitus constituitur, triginta
 aut

No. ut quadraginta anni (quod longissimum tempus inter Jurisconsultos habetur) requiruntur. Doctores acriter inter se digladiantur, *An longo usu, absque omni titulo, seu sola prescriptione, servitutis Fus introducatur?* Quam controversiam *ἐν τῷ αὐτῷ* in seqq. dirimere conabimur.

XIV.

Cautè hîc cum Justiniano de *prescriptione* disserendum: *Alia* enim *Fusto titulo* semper conjungitur, & in rebus *Soli*, seu *immobilibus*, recepta quanda*m Usucapionis speciem* l. ei à quo 27. F. de usur. & usucap. constituit; *Alia* absque titulo, & in multis ab usucapione differt. Hæc enim *Antiquissimo jure duodecim Tabularum* perficiebatur biennio, & in rebus soli Italici tantum locum habuit; vel dominium directum, directamq; rei vindicationem *Dominio* derivavit: Illa utilem tantum rei vindicationem, aut dominium utile

utile *jure antiquissimo* creat. Licet olim provincialia prædia præscriptione acquirebantur, Nihil hodie præter *res incorporales*, & servitutes: quæ, vel rebus soli adhærent; quales sunt *Emphyteuticaria*; quæ continuæ habentur, i. e. quæ semel constitutæ semper durant, quale est *jus Tigni immittendi*, &c. vel quæ factio hominis opus habent; quarum *usus* aliquando intermittuntur, ideò discontinuæ vulgò nominantur; cujusmodi est *jus eundi, agendi*, &c. Hisce enim servitutes absque alio Titulo imponuntur, modò coeperint *bonâ fide*, i. e. nec *vi*, nec *clam*, nec *precario*. Licet jus Canonicum toto præscriptionis tempore *bonam fidem* requirit; Juri tamen

d. l. 2. d. l. Si civili satis est, quòd sit ab
fraude. 6. hic. initio. Decennii præscrip-
tio inter præsentis sufficit, hoc
est, si in eâdem provinciâ (non opus
est ut in eadem civitate agant) com-
morentur; imò si domicilium ibi-
dem habeant; sed si in diversis pro-
vinciis

rincipiis domicilia habuerint, Absen-
 tes videntur, vel, quod eodem re-
 dit, in *omnibus pro præsens* Gloss. in d. l. ult.
 re habentur, quia ex domicilio præ-
 sentia æstimatur: at inter absentes
 viginti annorum præscriptio requi-
 ritur, nisi quibusdam fuit præsens
 quibusdam absens; tunc ex jure no-
 vissimo, adjiciuntur tot anni quot
 ex Decennio absuit; sed Novell. 119.
 si una dies ex tot annis de- c. 8.
 ficiat, vel si præscriptio cœpta per
 litis contestationem, alióque pacto
 interrumpatur, omninò retro tra-
 hitur. Hisce conditionibus ritè pen-
 sitatis, in specie videndum l. 2. hic. l. sed et
 restat; an *præscriptio* absq; h. 26. §. quoties
 omni titulo, *solo usu* bo- D. ex quib. caus.
 num initium capiat. major.

XV.

Videamus primò an
 feudi servitus absque omni
 titulo per longi temporis
præscriptionem constitua-

Jus Emphyten-
 ticarium absq;
 titulo acquiri-
 tur.

tur.

tur. Si quis (inquiunt Feudistæ)

Cragius l. de
feud. Dieg. 2. p.
126. Herald.
Rerum Quot. p.
123 c. 1. par. si
quis. Sonibeche
Com. in usus
fend. p. 48.

per triginta annos feudum
possidens, & nondum in-
vestitus servitia solita, Do-
mino sciente & patiente,
exhibuerit, vel saltem ob-
tulerit, Dominum vendi-
cantem poterit exceptio-

ne *prescriptionis* repellere: castigan-
dam enim volunt leges Domini-
rum socordiam, qui tanto tempore
alium, se invitis, feudum possidere
patiuntur; cum & res ante oculos

L. 2. F. si ager
vestig. petatur
Shoner, Thes.
11. & 12.

versetur, & cum possint
minimâ interpellatione
impedire, tamen silere ma-
luerint. *Prescriptio* itaque

jure fendali, nisi contra rempubli-
cam titulum & dominium introdu-
cat, ad triginta annos restringitur:

l. 3. & 4. c. de
Præf. 30. an.

cautum tamen est, ut feu-
dum Ecclesiasticum non-
nisi quadraginta annis (ne aliquid
præjudicium Ecclesiæ oriatur) *pra-*
scriptionem suscipiat in rebus solis.

Nulla apud Anglos *prescriptio* u-
surpatur,

1)mpatur, neque in *Usufructu* alia
 2)dmittitur, nisi ab eo tempore cujus
 3)memoria non extat. Hujusmodi *im-*
 4)*memorialis prescriptio*, quæ centum
 5)annis ut plurimum terminatur, a-
 6)ud Gallos hodie obtinet. Gens il-
 7)a, quasi ad servitutem nata, illud
 8)Brocardicum occinit, *Nulle terre*
 9)*sans Seigneur*, i. e. omnes terras ab
 10)initio servas fuisse, at longâ, p. 100.
 11)annorum possessione im-
 12)unitatem & libertatem
 13)acquisivisse. Inde est, quod
 14)omnes ferè Galliæ consue-
 15)tudines, (ut mittam jam
 16)Nivernenses, Vitriacenses
 17)& Borbonienses) *prescri-*
 18)*ptionem* triginta annorum
 19)*Titulum* supplere fatentur. En tibi
 20)consuetudinem Marchiæ apud He-
 21)raldum in hæc verba. *Prescriptio-*
 22)*nem triginta annorum, etiam sine*
 23)*titulo sufficere ad acquirendum do-*
 24)*minium directum, utilem actionem,*
 25)*& exceptionem adversum eum, con-*
 26)*tra quem est prescriptum, atq; omnes*
 27)*alios*

Coutume de
 Vitry. art. 135.

Coutume de
 Borbonois art.
 22.

Des Nivernois
 art. 22.
 loco supra
 laud. p. 122.

alios; ita ut eâ cōsuetudine jura omnia actiones, et alia corporalia & incorporalia, præscriptibilia, census, redditus, & præstationes, præscriptione acquirantur, &c. atque eam præscriptionem pro titulo esse & jure constituto, vimque habere temporis immemorialis.

XVI

Rationes contra præscrip-
tionem feudalem.

Multa solent Feudistæ contra hanc *Feudalem præscriptionem* objicere.

I. Quòd *præscriptio* neque

in foro conscientia, neque ex ratione Juris Civilis locum habet; cùm in Jure Canonico regula tradatur, *Beneficium nullo tempore posse præscribi*. Resp. Licet *præscriptio*, utpote à Juris rationibus aliena, odiosa apud nonnullos habeatur; tamen libertas & immunitas, quem testatur & asserit, videtur esse favorabilis. Deinde, Dominorum fœcordia meritò poenas luat, qui alium, se invitis, per triginta annos feudum possidere patiuntur, quem facile possint impedire. Est speciale privilegium

privilegium Ecclesiæ concessum,
 quod *Beneficia* nullo tempore præ-
 scribantur. II. Obertus ^aur-
 get ex Jure, Vassallum va- ^{a l. 2. feud.}
 rias ob causas adversus ^{tit. 8.}
 Dominum *Præscriptione* nunquam
 posse defendi; quia ^b non ^{b L. 2. c. de}
 sibi, sed alteri, non *pro suo*, ^{Præscrip. 30.}
 sed *pro alieno* possidet: ^{vel. 40. an.}
 quæ causa omnem *præscriptionem*
 impedit. Quin & Emphyteutæ
 nullo tempore præscribunt pro-
 prietatem adversus Dominum,
 quod scil. feudum tantum sit usuf-
 ructus, ut Neoterici omnes vo-
 unt. Resp. Si Vassallus directum
 dominium, quod est jus superio-
 ris Domini, sibi arroget, vel feu-
 dum, ut rem propriam, aut pignus,
 aut depositum, aut commodatum
 per triginta annos possideat, talis
 possessio ad effectum feudi præ-
 scribendi nunquam extenditur. Si
 verò eo animo sit, ut tanquam feu-
 dum possederit, quod ex Domino
 recognoscit, pro quo servitia præ-

stitit, præscribere posse putant omnes Feudistæ, cum ipso Textu.

III. Si Vassallus feudum suum Tertio tradiderit, quia res est alienari prohibita, præscribi non potest; cum ex Juris communis dispositione, tum ex constitutionibus Lo-

v. Crag. l. 2.
Dieg. 1.

tharii, & Friderici primi cautum est, ne res contra legem alienatæ aut acceptæ ullo tempore præscribi possint. Resp.

Quando leges præscribere vetent, de Vassallo ipso interpretandæ sunt, & non de Tertio, qui in locum Vas-

Sonibeke Com.
in Jus Feud.
pars nona.

falli successit: nam & ususfructus legatus potest præscribi à Legatario.

Quare licet Vassallus verum feudum non constituit, ut is contra Dominum agat; ut is infeudet, præscribit: saltem ad hoc sufficere putant, ut Vassallum in possessione retineat, & confirmet, & contra Tertium agat.

XVII.

Antiquioris Juris Civilis interpretes, ut aliàs monuimus, subtilitèr distinguunt inter servitutem, quæ semel constituta semper durat; uti jus altiùs tollendi, oneris ferendi; & eam, quæ causam discontinuam & voluntariam habet; cujus generis est jus eundi, agendi: hanc volunt tempore immemoriali acquiri, illam viginti annorum spatium. Ultràmque cum Recentioribus, Donello, Vinnio, aliisque, æquali temporis spatium fuisse impostam statuimus. Huic sententiæ apertè astipulatur. l. D. Si servitus vindicetur. l. 10. *Si quis* (inquit Ulpianus) *diuturno usu, & longâ quasi possessione jus Aquæ ducenda nactus non est, ei necesse est docere de jure, quo Aqua ei constituta est; veluti ex legato, vel alio modo: sed utilem actionem habet, ut ostendat per annos, forte tot, usum, si non vi, nec*

De præscript.
serviti quæ cau.
sam Disconti-
nuam habent.

clam, nec precario possedisset. Hæc Lex confirmatur, ex D. eod. leg. ult. Ubi respondit Scævola, Eos, qui Furidicundo præsumunt, Ductus aqua tueri iis, quibus auctoritatem vetustas dedit, tametsi nullo jure probaretur. Item D. de Aqua Pluvia. l. 1. in fine: Sane in servientibus (inquit idem Ulpianus) hoc sequimur, ubi servitus non invenitur imposita; qui diu usus est servitute, neque Vt, neque Clam, nec precario, habuisse longam consuetudine, vel jure impositam videatur. Et cum (ait) Hoc jus sequimur, significat hoc jus esse servitutum proprium, & in eo aliquid diversum ab usucapione rerum corporalium, in quibus titulus requiritur. Idem etiam respondit in D. de Itinere l. 5. par. 3. Si quis servitutem jure impositam non habeat, habet longam possessionis prerogativam, ex eo quod diu usus est, serviente hoc interdicto uti possidetis.

XVIII.

Pauci sunt Novissimæ
 ætatis Doctores, si excipi-
 as Duarenum & Corasium,
 qui titulum in earum re-
 rum *prescriptione* requirunt, quā-
 rum servitutes causam perpetuam
 sibi vendicant; nam si semper opus
 esset titulo, nunquam possit *pre-*
scribi servitus, ut initium fiat con-
 tra Dominum, sed tamen contra
 bonæ fidei Possessorem: siquidem
 qui titulum à Domino habet, *pre-*
scriptione non eget; & tamen ab-
 surdum fuerit negare, si quis scien-
 te Domino servitute fuerit usus,
prescriptioni non esse locum, cum
 aliàs in incorporalibus patientia
 pro traditione sit. Dico scientiam
 & patientiam Domini cum initio
 coeptæ *prescriptionis* concurrere;
 ex quibus, tanquam bono omine, ex
 decursu temporis servitus forma-
 tur. Si quis per fundum, sciente &
 patiente Domino fundi, aquam
 tanto tempore duxerit; non potest

De Præscr. serv:
 quæ causam
 continuam ha-
 bent

hoc sine vitio intelligi de eo, qui titulum habet: nam si eum habeat à Domino, statim illi servitus quæfita est; si à Non Domino, procedit longi temporis *præscriptio*, etiam vero Domino ignorante. d. l. ult. C. de long. temp. præscript.^a Donnellus & ^bVinnius quàm plurima ar-

^a Don. 11.

Com. 12.

^b Sch. & Quæst.

31. Pag. 125.

gumenta ad hanc sententiam muniendam congesse-
runt, ad quos Lectores re-
mitto. Interim rationes, quibus Du-
arenus & alii hanc sententiam ever-
tere conantur, in sequenti Thesi di-
luendas proferamus. XIX.

Obiectio I.

D. de acq. re.
rum dom. l. 43.
par. 1.

Incorporales res (inquit
Gaius) traditionem & u-
sucapionem non recipiunt.

Resp. Quod res incor-
porales, veluti servitutes, *jure Ci-
vili* propriè usucapi non possunt.
Iure verò Prætorio *Quasi & Im-
propriè* ex diuturno usu præscribi
potuerunt; cum *usus* pro possessio-

II

ne habeatur. II. Servitutes
D. de servit. l. 14. Prædiorum Rusticorum
(inquit

(inquit Paulus) etiamsi corporibus accedunt, incorporales sunt, & ideò usu non capiuntur, quia tales servitutes certam, continuamque possessionem non habent. Neque enim tam perpetuò, tam continenter quiescere possit, ut nullo momento possessio ejus interpellata videatur. Resp. Quòd omnis servitus possessionem quasi continuam habet, etiam cum usus intermittitur, si animo redintegratur: & sicut in *Personalibus servitutibus*, ita & in *Realibus*, magis inspicitur animus possidentis, quam actuum continuatio; quia utendi animus continuus manet, licet & *Actus* aliquando intermittatur.

Omnes servitutes præ-
 ditorum (inquit idem Paulus) perpetuas causas habere debent, & ideò neque ex lacu Aquæductus concedi debet: Stillicidii quoque immittendi naturalis & perpetua causa esse debet, ideòque foramen in imo pariete concla-

III.

D. de servit.

præd. verb. l. 28.

vis vel Triclinii, pavimentum proluendi causâ, non flumen esse, nec tempore acquiri posse placuit.

Resp. Quòd aliud est causa perpetua, aliud causa continua. Quod causam habet naturalem perpetuò fieri intelligitur, etsi non fiat assidue; quòd naturalis causa certa est, veluti Stillicidii, aut fluvii ex aquâ pluviam immittendi. Continua causa est, quæ semper eodem modo se habet, ut aquæductus ex perenni fonte, vel flumine. Servitutis causa debet esse naturalis, & perpetua, i. e. ejus conditionis ut ea perpetuò uti possit *actu vel potentia*. Etsi *assidue* non utatur. Quod verò *facto & manu* hominis opus habet, causam perpetuam non habet, nec perpetuò fieri intelligitur. Unde ex lacu, vel stagno, quæ manu fiunt, Aquæducendæ servitus constitui non potest.

IV. Pomponius (ait) Quòd D. de Aq. Quor. ductus aquæ memoriam
l. 3. par. 4. excedens jure constituitur;
unde

unde inferitur, quòd diuturnus usus, cujus initii memoria existit, non sufficiat.

Resp. Hoc intelligendum de Aqua, quæ ex publico flumine ducitur; cum nullus sit, qui ejus aquæ ducendæ patientiam præstare possit: ideoque ad hoc jus requiritur tempus immemoriale, ut non opere aliquo manufacto, sed quasi naturæ beneficio hæc servitus introducta videatur, ita Conanus.

Hoc jure utimur (inquit Ulpianus) ut servitutes *per se* nunquã longo tempore capi possunt, cum ædificiis possunt. V
D. de usu cap.
l. 10. par. 10.

Resp. Quod servitutes *per se* longo tempore solo usucapi non possunt, quin in usucapione justus titulus requiratur; possunt verò longo usu acquiri, quia talis acquisitio titulum non acquirit. v. Cujac. 3. obser. c. 34.

Diocl. & Maxim. usu-
capio (inquiunt) vero titulo non præcedente, procedere non potest. VI
C. de usu cap.
cap. pro hz;
sed. l. 14.

F 5

Resp.

52, DE ORIG. SERVITUTUM.

Resp. Quod ex earundem legum verbis, *Possessionis scilicet & Domini*, patet eas ad usucapionem rerum corporalium, non incorporalium, quales sunt servitutes, pertinere.

VII Servitutes (inquit Ant. C. de servit. l. 4. Imperator) exemplo rerum immobilium, acquiruntur; sed res immobiles non sine titulo acquiruntur.

Resp. Quod servitutes exemplo rerum immobilium acquiruntur, respectu temporis, non respectu tituli.

VIII Possidens (inquit Justinianus) bonum initium habere debet, quod sine titulo non habetur.

C. de prae scrip. l. 1.
longi temporis.
L ult.

Resp. Quod scientia & patientia Domini est bonum initium; praesertim si sine dolo *uti* coeperit, nec postea *vi, clam*, aut *precario* usus est: & quamvis titulo careat, bonum omen habere intelligitur.

FINIS.

Elenchus THESISUM.

De Dominio Acquirendo.

THESIS I. Jure Naturali seu Originario omnia communia habentur, cujus vestigia inter Arabes & Americanos populos adhuc vigent. p. 1. 2.

II. Qualis necessitas rerum communisatē in medio sustulit, & proprietatem unā cum possessione stabilivit. Possessionis Etymologia, ejusque à Dominio discrimen. Seqq. Thes. delineatio. p. 3. 4. (p. 5. 6.)

III. Possessionis definitio, ejusque definitio.

IV. Quid sit Dominium naturale? Quid Civile, sive ipso Jure, seu factō hominis consistat? Varii modi Dominiū acquirendi explicantur. Itēque traditio per longam manum, aliāque per Juris interpretationem facta describitur. Quales sunt Fictiones lege sancitae. p. 7. 8.

V. Varii modi possidendi assignantur. Quid sit simplex naturalis? Quid mixta, sive sit plena sive minus plena? p. 9. 10.

VI. Animo solo non amittitur possessio. Quatuor modi assignantur facultatem amittendi. p. 11. 12. 13.

VII. Ad dominiū translationem quatuor causarum genera concurrunt. In causa efficiente duae conditiones requiruntur, una ex parte Dantis, altera Accipientis. p. 14. 15.

VIII.

VIII. De origine permutationis & commercii agitur. Quid i quibus apud Romanum, & quomodo differt ab Emptione & Venditione contra Salmasium statuitur. Schola Cassii & Sabini ad partes advocatur. p. 16. 17. 18.

IX. Es signandi mos unde cœpit? Tres Conditiones in emptione & venditione requiruntur. Quousque Arrha contractus initos firmat? An soluto pretio venditor rem tradere teneatur? Quid sit rumpere contractus fidem? p. 19. 20. 21. 22.

X. Donationis variae acceptiones. Donatio non fit absque traditione rei donata. Donationis revocatio ob ingratitudinem fure fit. p. 22. 23.

XI. Donatio sponsalitia quid? Quo casu Sponsa integrum, quod donatum erat, repe-
rebat; Sponsus dimidiam tantum partem?
Quid sit maritum osculo putare apud
Quintilianum? Quid sit Donatio propter
Nuptias, seu antinuptias. Item parapherne.
Rei propter Nuptias donatae plenum domi-
nium non transit ad uxorem. Maritus fu-
ris Civilis fictione fit Dominus dotis. Quale
dominium vendicat uxor in Bonis mariti
constante matrimonio. p. 24. 25. 26. 27

XII. Donatio causâ mortis. Quot Con-
ditiones requirantur? Ut hæc à legato et à
fidei commissio distinguatur? Hereditatum
dominium

dominium transfertur Lege 12. Tabularum. Quo sensu discatur Testatorem moriendo vacuum possessionem suarum rerum tradere? p. 28.29.30.

XIII. Cessio in Jure quid sit apud Caium? Addicendi formula apud Romanos. Unde fluxit mos litem contestandi. Quid sit manum conferere apud Ciceronem? Qua sunt Res Mancipi, & non Mancipi? Imaginaria vinditionis ritus apud Romanos. Vindicie quae apud Festum? Unde fluxit mos tradendi virgam apud Nostros, & glebam inter Dacos? p.30.31.32.

XIV. Varia Traditionis definitiones assignantur, earumque explicationes. p.33.34.

XV. Traditio apud Romanos iisdem ritibus perficiebatur, quibus Investitura apud Nostros. Imaginaria traditio Annuli, Baculi, Hastae, aut Denarii quid? Fictio brevis manus, seu $\chi\tau$ ονομασία. Cur in usu apud Romanos? Traditio per Epistolam quantum operatur in lege? p.35.36.

XVI. Octo rationes è Jure gentium, & Civili desumptae proponuntur, quibus vincitur nullam possessionem justè transferri nisi vacuum. à p.37. usque ad 44.

XVII. Rationes, quibus contrariae sententiae patroni nostram evertere conantur, ad eundem revocantur, & penitus diluuntur. à p.44. usque ad 52.

Elenchus

Elenchus T H E S I U M.

De Origine Servitutum.

THESES I. Naturalis hominum status est libertas, quæ sublata est partim vi æternâ, partim lege. p. 1. 2.

II. Πλατὼν & Ἀριστοτέλης auream illam rerum Communitatem à medio sustulit. At jus gladii servitutem introduxit. Quinam Servi pœnæ Inre Attico & Romano. Alia causa servitutis subeunda tam apud Romanos quàm Atticos. Servorum immunitas & numerus apud Atticos. Romanorum savitia erga Servos. Adscriptitii Coloni qui? Servitus mera & Mixta quæ? p. 3. 4. 5. 6.

III. Adscriptitiorum conditio aliis servis deterior. Censiti aliquando vocati. Unde nomen originem traxit. Capitalis Illatio apud Justinianum quid? Celorum nuptia primò prohibita, & postmodum indulta. Ἰσορροπία. Alio Superexactionis quid? Helotes apud Lacænes, πύρροι apud Thesalos qui? p. 6. 7. 8. 9. 10.

IV. Ususfructus quid? Constituitur partim a lege, partim a iudice, partim a Domino, & quomodo? Conditiones, quibus Fructuarius à Domino astringitur, quibus casibus fructuarii ius perimitur. p. 10. 11. 12. 13.

V. Origo servitutis Prædialis. Servitus Censuaria,

Continua, & Discontinua. Plures Servitutes uni loco imponi possunt. Loco Religioso aut publico Servitus nunquam imponitur. Rustica pradia, quae Servitutem patiuntur, debent esse conjuncta. Urbana non item p. 13. 14. 15.

*VI. Iter quid? Licet Leticia vel equo vehi, modo non cneretur aliis rebus. Quantum differt Iter ab Actu. Actus quid? Quid fumenti nomen apud Columellam? *ἵσος & μαζικόν*. Via latitudo à lege undum definita.* p. 16 17.

VII. Romani vias publicas magnâ cura adornarunt. Via publica latitudo in lege 12 Tabularum. Militaris & Prætoria via quæ? Via Vicinales, Agraria, private. Pontones quinam habentur apud Apulium? Alia multa p. 18. 19. 20. 21.

VIII. Aquaductus definitio. Hujusmodi Arcuata opera Romæ, Constantinopoli & alibi visenda. Ediles, principes aquæ ducende præfuerunt. Castella Aquaria, & Castellarii quinam apud Vitruvium? Aquarum receptacula, in quarum haustu machinas adhibentur, Servitutem non patiuntur. p. 22. 23. 24.

IX. Jus stillicidii explicatur. Dominus licet altius extollere ædificium. Quibus casibus stillicidii Servitus extinguitur. Aquæ pluviæ servitus, cum Affirmativè,

sum Negativè explicatur. p. 29.30.

IX. *Aqua hantus definitio. Aqua Castellaria non est perpetua. Pecoris ad Aquam Appulsus quid? Jus compascui quid sit apud Festum? Tugurium excitandi Jus, &c.* p. 25.26.27.28.

XI. *Unde Servitus Altius tollendi originem duxit? Quot Conditiones huic servituti imponuntur? Servitus Tigni immittendi explicatur. Servitutes Oneris ferendi Projiciendi, Protegendi, Immittendorum luminum, tum denno Prospektus, sigillatim enucleantur.* p. 31.32.33.

XII. *Ius Altius non tollendi esse servitutem ab illà Affirmativa Altius tollendi distinctam probatur. Una non destruit aliam. Ubi Bachovius ad partes advocatur. In vindicando Iure Altius tollendi, à vicino imposito, utebantur Romani solenni formula. Servitutes Negat. Ne luminibus vel prospektui officiat, explicanda veniunt.* p. 33.34.35.

XIII. *Quatuor modi Servitutes constituendi assignantur; à Lege, ab Homine, Testamento, Prescriptione. Ubi ad incudem revocatur illa questio, An prescriptione solà, absque titulo, Servitutis Jus imponatur?* p. 35.36.37.

XIV. *Discrimen ponitur inter Usucapionem & prescriptionem. Hac Biennio proficiscitur*

Ca-
A.
quid
ius,
igi-
vi-
im-
fe-
de-
si-
tu-
ndi
ali-
ur.
ci-
or-
us
si-
i-
e,
m
o-
i-
o
a

perficiatur Italico Solo. Decennii præscriptio inter præsentēs sufficit. Quinam dicantur vel præsentēs vel absentes secundum Juris Interpretationem? 37. 38. 39.

XV. Jura Emphyteuticario triginta annorum præscriptio absq; titulo dominium creat. Feudum Ecclesiasticum quadraginta annos requirit: Angli nullam admittunt. In rebus incorporalibus temporis immemorialis præscr. postulant. Consuetudines Gallie hæc ex parte recensentur. p. 39. 40. 41.

XVI. Rationes, quibus præscriptiones feudales imp. untur, tum proponende, tum diluende veniunt. p. 42. 43. 44.

XVII. Multis rationibus præscriptio servitutibus, quæ causam discontinuam habent, asseritur contra Novatores quosdam. p. 45. 46.

XVIII. Affirmatur scientiam & patientiam Domini esse bonum omen ceptæ præscriptionis, ex quâ servitus formatur in iis rebus, quæ causam continuam habent. p. 47. 48.

XIX. Occurritur rationibus Duareni, quibus funditus evertere conatur sententiam nostram de præscriptione absque omni titulo. à p. 48. usque ad 52.

TYPOGRAPHO VISUM

est, ne vacarent pagellæ, Oratiunculam hic Coronidis loco attexere, quæ habita est in Comitibus Juridicis in hanc quæstionem.

Viz. An Dominium rei ab Hoste capta recuperare liceat in Amici territorio ? A.

Cujus SPECIES TALIS EST O.

NAVIS quædam Prætoria, justo Prælio ab hostibus capta, in Communis amici Portum adducebatur ; cui cum istius territorii Princeps jus Postliminii denegaret, Pristini Domini navem, dū in portu ad Anchoram stetit, ex hostium manibus clanculum surripiebant. Quæritur, An Domini Jus Portus violârunt, & de vi publicâ Majestatis teneantur ? N.

Tractant

Tractant de hac quæstione *Bart.*
5. de Capt. & l. 41. par. 2. de leg. 1.
Gama Decis. 384. aliique Doctores. ex
cent. Petrinus Bellus l. 3. de Fure
Bel. num. 12. Ayala l. 1. de Fure Bel.
5. Gentilis l. 2. cap. 16. de Fure Belli,
& cap 7. De Armis Romanis, ejusdem
Advoc. Hisp. l. 2. c. 5. Grotius Besoldus,
Cunæus in causa Postliminii, aliique.

Princeps est publicus non tam
injuriarum vindex, quam sui Ter-
ritorii Fidejussor, qui ut hospitibus
æqualem cum civibus securitatem
præstat, ita fugitivis intra fines su-
os constituit Misericordiæ Aram.
Nam clementiam Principis quàm
maximè decet ex Leonis faucibus
prædam redimere, & genua exten-
dere ad quæ supplices confugiant;
multò magis postulat Amicitiae
Tessera, Amicum catenis onera-
tum, & solâ gentis calamitate mi-
serum, exolutum dare. Qui cum
in Regno suo neque superiorem
agnoscat,

agnoscat, neque parem habeat, in
suam committere videtur Majesta-
tem, qui foederato alteri vim ferri
ab altero, & Ergastulum victo in-
tra præsidia sua parari patitur. De-
ponit enim sceptrum, & in hospitis
manus tradit Imperii vim, qui vi-
ctores vitæ ac necis potestatem in
captivos exercere permittit: imò ju-
bet, quia non vetat cum possit. Pru-
dentiâ Civili cautum est, ne quis
Captivum sine gravi crimine per a-
lienum Territorium ducat, multò
minus in carcerem demudat: Terri-
torium enim alienum est locus sa-
cro sanctus, neque aliter Miserorum
saluti consecratus quàm ipsa Ec-
clesia; per cujus Coemiteria si Li-
ctor homicidam obtortâ gulâ vin-
ctum trahat, ipsâ religione loci à
catenis solvitur. Sic Amici limen
Asyli jus ex æquo vindicat, eo-
démque Postliminii privilegio do-
natur, quo nostra præsidia. Victus
libertatem, quam belli infortunio
amisit,

inmisit, in integrum restituit; per-
staque Victor, alterius ditioni jam
subditus, totum jus quod in Victum
exercuit. Sic Lupum novimus,
postquam in Venatorum casses in-
ciderit, tum in prædam, tum in
seipsum omne jus amisisse. Quin
& omnium penè principum mo-
ribus, quasi lege, sancitum est,
in suis territoriis Hospites à servi-
tute liberare. Galli Hispanicam
classsem, victricia Anglorum signa
fugientem, intra portus suos tutò
receperunt. Eadem Talionis lege
Calesiorum præses Hispanos, Gal-
lorum armis oppressos, in patrocini-
um suum suscepit. Quin & An-
gli Hispanis naves à Belgis de-
prædatis, eorum commoti preci-
bus, reddiderunt. Quid memorem
veterum duces Tricipitinum, vel
Posthumium Dictatorem, qui La-
tinis Hernicisque, communi fœde-
re junctis, prædam per Volscos
ablatam ad assem restituit?
Adeo

adeo ut nostrâ ætate pro miracu-
lo habeatur Etruriæ Dux, qui
naves Anglicanas, tum in portu
suo Ligustico, tum in mari oppri-
mi, ferro & flammis devastari pas-
sus est; captisque contra jus fasque
gentium, contra tot veteris amicitie
pignora Postliminii jus dene-
gavit: cujus præsidia nostra fi-
unt ergastula, Belgasque fecit An-
glicanæ libertatis custodes. Nec
fatis fuit, nisi nos læsæ Majestatis
& injuriarum postularer, eò quod
libertatem (se invito) asserere, &
Phoenicem navem furtivo quo-
dam strategemate ex portu ausi su-
mus eripere. Nonne licet feras
venari, avibusque insidias struere
in Vicini agro? Nonne latronem,
imò hostem, quem causa fecit, non
territorium, ubique persequi? Quan-
to æquius libertatem semel amis-
sâ armis recuperare videtur? Quic-
quid enim ad hujus custodiam facis,
hoc Jure facis. Humanæ enim vo-

luntati

luntati innata adeo est libertas, ut
catenis licet & furcâ expellas, usque
tamen recurrat, eodem necessitatis
impetu quo lapis pondere, deor-
sum truditur. Si musca naturæ lege
perrumpat Araneæ telas; si fera à
laqueis, quibus implicitur, se me-
rito expediat: potiori jure Angli
se ab ergastulo, navémque ab ho-
stium manibus redimere potuerunt.
In lege pro non capto habetur,
cui spes semper manet recuperan-
di. Dum Manlius præsidio tenuit
Capitolium, Roma à Gallis vix
capta censetur; neq; Dominus fun-
dum, in quo Hannibal castrameta-
tus est, pro derelicto habebat. Non
fit enim capientium præda, nisi in-
tra propria præsidia, aut loca tuta
reducatur, unde nulla revocandi
spes usquam effulgeat. Nostra ve-
rò Phoenix non claudebatur intra
hostilē portum, vel præsidia Belgi-
ca, sed in libero & amico portu jux-
ta classē Anglicanam, à qua immi-
nebat

nebat periculum stationem habebat. Hæc enim adversa acie ad prælium restaurandum parata stetit, ita ut justa lex præsumat tum Anglos gloriæ & navis recuperandæ cupidos, tum conflictum adhuc perdurasse. Et ne Magni Ducis subditis terrorem injicerent, vel portus Majestatem violarent; cautum est, ut sine tubarum clangore, sine bombardarum explosione *tacitis armis* amissam navem repeterent, & doloso quodam furto eriperent: sed *Dolus an virtus sit, quis in hoste requirat?*

FINIS.

e-
r-
ita
os
pi-
lu-
ris
tus
st,
ine
itis
ent,
nt :
oste

